

R 455
1967/2

Caograt

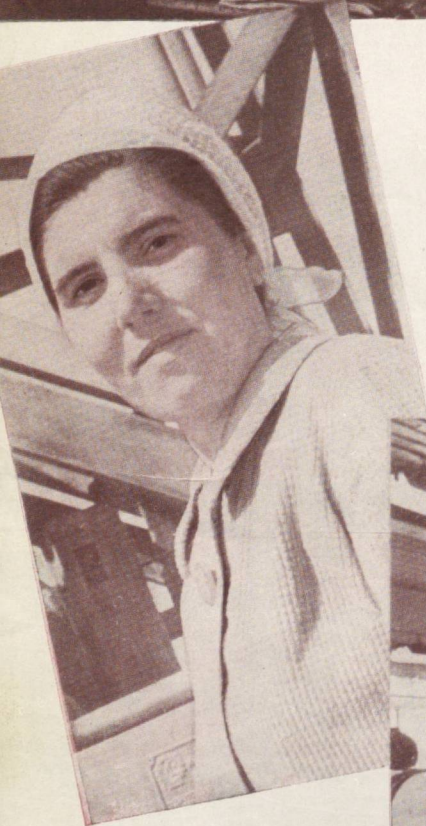
1967 · 2

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Республикаимиз саноат корхоналарининг ишчилари Октябр 50 йиллиги шарафига бошланган меҳнат вахтасида туриб, йиллик планни муддатидан олдин адо этиш, юқори сифатли маҳсулот чиқариш учун курашмоқдалар.

Янгийўл шаҳридаги пойафзал фабрикасининг илғор ишчиларидан комсомол **Раҳима Қўчқорова**. У кундалик топириқни доимо ортиги билан бажариб келмоқда.

Қ. Розиков фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Башира Жуманиёзова Қорақалпоғистон АССР 12-трестининг силикальцит заводида моҳир кранчи ҳисобланади. Бу ерда автоном республиканинг колхоз ва совхозларидаги уй-жой қурилишларига деталлар тайёрланади.

В. Лейзерович фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Самарқанддаги «8 Март» тикув фабрикасининг илғор тикувчи-мотористкаларидан **Матлуба Камолова**.

А. Кузьменко фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

ЁРҚИН УФҚЛАР

Эшик аста очилди. Соқлари қордек оппоқ, юз-кўзларидан нур ёйилган аёл хонага кириб келди. Аёлнинг хушрўй чехрасига тикиламан. Ҳаётда кўпни кўрган, аччиқ-чучукни тогган сиймо.

Совет мамлакатимиз ўзининг 50 йиллик тўйини қарши олаётган шу кунларда йиллар салмоғи янада равшан акс этаётир ҳаётимизда. Босиб ўтган йўлимизга назар ташласак, она тупроғимизнинг йил сайин яшнаб бораётганини, фаровон турмушимизни, чўққидан чўққига кўтарилаётган одамларимизни кўраимиз. Буларнинг барчаси Октябрнинг самараси. Қаршимдаги аёл ҳам шу Октябр берган камолот тимсоли эмасми!

Бу аёл — Марям Нуриддиновна Баталова. У 1900 йилда, Куйбишев областининг Бузулук шаҳарчасида, фақиргина оилада дунёга келди. У очин-тўқин яшади, ўқишни, билим олишни орзу қилди. Аммо унинг орзулари амалга ошиши даргумон эди. Негаки, эски мактабда ўқиш учун ҳақ тўлаш керак. Уни қаердан олсин Марямнинг бечораҳол ота-онаси! Лекин ўқиш, ёзишни ўрганиш керак. Йўл қидириш керак.

Бузулук устида оқшом либоси. Дам ўтмай шаҳарга қоронғилик чўқади. Шу қоронғи кечада, шаҳар кезилса эди, кўлбаларнинг бирида пилик чироқнинг хира ёруғида мукка гушиб алифбе ҳижжалаётган қизчага дуч келиш мумкин эди. Бу Марям эди. Минг азоб-уқубатлар билан, бировларнинг кирини юйиб, боласини боқиб топган пулини отинга бериб, таҳсил оларди Марям.

Ҳаёт уни Жамолиддин Баталов билан дуч келтирди. Жамолиддин чекист эди. Қизлар кўзига эртақлардаги паҳлавонлардай кўринган Жамолиддин Марямнинг севикли ёри бўлди.

Бундай одамнинг ёри бўлиш катта бахт бўлгани каби, жуда қийин ҳам эди.

— Шўрғинанг қуриди, Марям! Югур, эрингни отиб қўйинди.

Югуриш қаёқда. Оёқ-қўли бўшашиб, чўккалаб қолади Марям. Наҳотки, нобуд бўлиб кетди, унинг арслони? Лекин Жамолиддин ўз оёғи билан кириб келади уйга. Ранги қув ўчган, лекин лабид табассум.

— Ҳа, Марямгинам! Сенга нима бўлди?

Марямнинг жавоб қайтаришга ҳам мажоли етмасди.

— Ҳечқиси йўқ, жоним. Мана, соғ-саломатман, бардам бўл.

Бир неча кун ўтгач, Марям эрининг ўқ тешиб ўтган фуражканини топиб олди. Ажал унинг шундайгина боши тепасида айланибди-я.

Кейин-чи... Кейин ҳам уларнинг ҳаёти енгил бўлгани йўқ. Ўрта Осиёга, Тошкентга кўчиб келишди. Бойлар ва камбағаллар ўртасида кескин кураш кетаётган кезлар эди. Жамолиддин ана шу курашда ишчи-деҳқонларнинг олдинги сафида бўлди. Жон бериб, жон олиб курашди.

Марям-чи? У ҳам эридан қолишмади. Шунинг учун ҳам уни Чинозга актив ходимларнинг саводини чиқаришга юборишганида йўқ демади. 1922 йилда эса ўша ерда очилган хотин-қизлар клубига мудир қилишди уни. Ишни нимадан бошлашингни ҳам билмайсан киши. Еппасига саводсиз бир қишлоқ. Қиз-жувонлар бир кун ўқишга чиқса, иккинчи кун кўринмай қолар, уйма-уй юриб тушунтиришга, тўрт девор ўртасида тарбия топган, «осмон узоқ, ер қаттиқ» деб тақдирга тан берган қизларга, аёлларга Совет ҳокимияти берган ҳуқуқ ҳақида сўзлашга тўғри келарди.

— Ёз, эркаклар билан хотинлар тенг ҳуқуқли бўлган социалистик жамият қураимиз,— деб ҳикоя қиларди Марям.— Биласизми, ўртоқ Ленин бу ҳақда нима дейди? «Саводсиз бир мамлакатда, социализм қуриб бўлмайди»,— дейди. Шунинг учун ҳам аввало савод чиқариш керак.

Марям аёллар юрагига йўл топа оларди, шунинг учун ҳам, бугун суҳбатлашган одамлари эртаси «саводсизликни битириш» тўғрақлари машғулотига келишарди. Лекин ҳамма вақт ҳам шундай бўлавермасди-да...

Ана шундай ташвишли йиллар эди. Янги ва эски дунё ўртасида ҳаёт-мамонт кураши борарди. Аммо... Аммо эски дунё осонликча жон беришни истамасди. Саригоч қишлоғида паранжини ташлагани учун бир аёлни ўлдиршибди. Яна бир қишлоқда ўқитувчи аёлни тошбўрон қилишибди. Бундай даҳшатли хабарлар юракларни ларзага соларди. Марямнинг юраги орқасига тортиб кетарди. Рост, ким ҳам йигирма ёшида ўлишни истайди. Бу йўлдан қайтсинми? Тинч-осуда яшаб кўрсинми?

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

R 455

Саодат

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ
КОМИТЕТИНИНГ ЖУРНАЛИ

ФЕВРАЛЬ № 2 (197) 1967

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ОИДА БИР ЧИҚАДИГАН
ИЖТИМОИЙ-СИЕСИЙ, АДАБИЙ-ВАДИИЙ ЖУРНАЛИ

Энз
№2

Марям Баталова.

Лекин янги ҳаёт ўрнатмай туриб, осуда турмуш ҳақида орзу қилиб бўлармиди? Марям ва унинг дўстлари бу ҳақда ўйладилар, курашдилар. Тобора кўпроқларни илм-маърифатнинг ойдин йўлига олиб чиқдилар. Саводни чиқариб, илк бор ҳарфни ҳарфга қўшиб ўқишни ўрганган қизнинг кўзларидаги чақнаган ўтни кўриш қандай катта бахт. Марямга ошно бу бахт. Лекин бахтсизликнинг нималигини ҳам билади Марям.

Душманининг ўқларидан бири қиларини қилган эди. Аввалига у Жамолиддинни тўшакак миҳлаб қўйди, кейин эса... Марям қадрлони, дўсти, севимли ёридан жудо бўлди.

Революция ғалабасидан кейин оқғвардиячиларга қарши курашган, очарчиликни бошидан кечириб толиққан, эндигина қадини ростлай бошлаган эл-юртимиз 1924 йили яна бир оғир мусибатда қолди. Владимир Ильич Ленин вафот этди. Бу оғир жудодик халқимизни саросимага солмади, аксинча улар ленинчи партия сафига янада маҳкамроқ жипслашдилар. Юзларча, мингларча кишилар, элимизнинг энг содиқ фарзандлари партия сафига кириш учун ариза бердилар. Булар орасида Марям Баталова бор эди. У танлаган йўл Ленин йўли, Коммунистик партия йўли эди. Бу йўллаги қийинчиликни енгишга тайёр эди у. Марям ленинча ҳақ сўзни кенг оммага тарқатувчилар сафидан муносиб ўрин олди. Кейин уни Пискентга район партия комитетининг хотин-қизлар бўлимига мудир қилиб тайинладилар.

Янги одамлар, янги учрашувлар, машаққатли кунлар. Марям опа бу ерда ҳам саводсизлик, диний хурофотга қарши дадил курашди.

Хотин-қизлар бўлими аёллар орасида Совет ҳокимияти қонунларини тарғиб этар, уларни жамоат ишига тортишда, маърифат нуридан баҳраманд этишда катта амалий ишлар олиб борарди.

Кейин Марям Баталова билимини ошириш учун ўқишга отланди. Олий Коммунистик қишлоқ ҳўжалиги мактабини тамомлади у. Кейин эса Тошкентда ясли ҳамширалари тайёрлаш мактабини бошқаришга тўғри келди. Республикада ҳаёт изга тушган, илмга-маърифатга чанқоқ ёшлар аудиторияни тўлдирган пайтлар эди. Бой ва қўлоқларга қарши кураш тарихга айланиб, халқ тинч қурилиш ишлари билан банд эди. Шаҳар ва қишлоқларда қурилиш, қурилиш, қурилиш...

Бирдан уруш бошланиб қолди. Минг қийинчиликлар билан қўлга киритган ғалабаларимизни поймол этиш учун душман Ватанимизга бостириб кирди. Ватан бошига шундай мушкулот тушган дамларда ҳар бир коммунистнинг ўрни энг қийин участкада бўлиши керак.

Даҳшатли жанг майдонига айланган шаҳар ва қишлоқлардан кўчириб келтирилган болаларга етимликини билдирмаслик, буларни меҳр билан тарбиялаш республикамиз партия ташкилотларининг асосий вазифаларидан бири эди. Марям Баталова — партиянинг оддий солдати: партия топширган янги вазифани адо этишга киришди. У болалар тарбияси билан шуғулланди.

Бутун куч фашизм устидан ғалаба қозонишга қаратилган бу оғир даврда болаларни тўйдириш, кийдириш, Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш керак. Озиқ-овқат масаласи оғир, лекин болалар тўқ бўлиши керак, кийим-кечак йўқ, лекин болаларнинг эгни бутун бўлиши керак. Бу вазифани кўнгилдагидек адо этишда 2-болалар уйи коллективи ёрдам берди. Коллектив болаларга уруш тартиб олган табассумни, шод-хуррамликни қайтариб беришга ҳаракат қилди.

У тарбиялаган болалар энди ҳаётдан ўз ўринларини топиб олишди. Зоҳида Каримова — тиш техниги, Маня Миллер — электролампа заводиди ишлайди, Ҳамидулла Зокиров эса темир йўлда машинист. Уларнинг ҳаммаси Марям Баталовани снам деб ҳурмат қилишди, ҳозир давлат пенсиясини олиб, кексалиги ардоқда бўлган оналарини кўргани келиб туришади.

— Болаларим, азизларим, — меҳри жўшиб гапирди Марям.

Мана у, қаршимда ўтирибди: оппоқ сочлари, кўзлари четдаги нур сингари таралган чизиклар у босиб ўтган катта ҳаёт йўлидан далолат бериб турибди. Бу нуруний аёлга тикилман-у, кўз олдимда эса тор кўчаларда уйма-уй юриб, маърифатга чорлаган, бошини ғурур билан кўтариб юрган ёш, хушбичим Марям, тенгдошларини ёрқин йўлга олиб чиқишга ёшлик кучи ва жасоратини бағишлаган, қийинчиликларни енгишга ўрганган коммунист Марям ғавдаланади.

Н. ШАЛАМОВА.

Асқад МУХТОР

Муқаддаслик

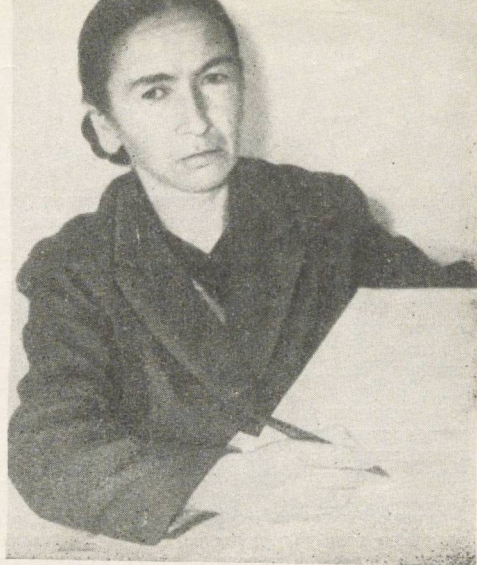
Ватан борки, ҳаёт, саодат бор,
Унда улгайгандир олтин севгимиз.
Душманини титратган нафрат сезгимиз,
Унинг меҳри билан нисон бахтиёр.

Ватан деб кечарлар баходирлар қон,
Оналар арслондай ўғлидан жудо,
Ошиқлар севгисин айланди қўрбоқ,
Истиқболни қуёш умрлар фидо.

Она-Ватан деймиз уни ҳар нафас,
Улугламақ учун қадр-эҳтироми.
Неники кўнглимиз билса муқаддас.
Севиб, Она дея атаймиз номин.

ЖАЛК назоратчиси

С. ОРИПОВ.

Ражаб Ҳасанова.

Ражаб опа бугун уйига кўнгли хижил бўлиб қайтди. Болалари бағрига отилганида ҳам, ҳар галгидек суюб эркаламади. Ўз ҳаёли билан бўлиб хонага кириб кетди: Заводда бўлиб ўтган кўнгилсиз воқеа унга тинчлик бермасди.

«Наҳотки, шу даража паст тушиб кетса одам...— ўйларди у ўзича.— Ноинсофлар. Айб кимдайкин?» қайта-қайта савол берарди ўзига.

Воқеа бундай бўлган эди. Кутилмаганда станоклар тўхтаб қолди, ишлаб чиқарилаётган териларнинг сифати пасайиб кетди. Ишчилар завод директориға, завод халқ контроли группасига арз қилишди. Тезроқ текширтириб, сабабини аниқлашни талаб қилишарди улар.

Бу билан биринчи галда ким шугулланиши керак? Албатта халқ контроли группаси. Негаки халқ контроли — халқ мулкини, унинг меҳнати билан бунёдга келган мулкни қўриқлайди. Ражаб Ҳасанова ана шу группанинг раиси бўлгани учун ҳам бу масъулият унинг зиммасига тушарди.

Халқ контроли группаси аввало заводда келтирилаётган спиртни лаборатория текширишидан ўтказишга қарор қилди. Иш процессида спирт сифатсиз эканлиги маълум бўлган эди. Анализда спиртта бензин аралаштирилганлиги аниқланди. 800 литр спирт

бракка чиқди. Бунга ким айбдор; заводдагиларми, ёки ташиб келтирган шоферми? Нега энди спирт сўнгги пайтларда пломбаланмаган, очиқ бочкаларда келтирилади. Ражаб Ҳасанова бу мулоҳазаларни Янгийўл гидролиз заводи маъмуриятига хабар қилди. Унинг таклифи заводдагиларга маъқул бўлибди чоғи, «Бундан кейин спирт солинган бочкаларни ҳамма вақт пломбалаб юборилади», деган телеграмма етиб келди заводга.

Самарқанд кўн заводи халқ контроли группаси завод маъмурияти ва партия ташкилотининг яқиндан кўмакчиси бўлиб қолган. Группа заводда содир бўлган ҳар қандай кўнгилсиз воқеани бартараф этишда актив қатнашади. Бўёқ цехи заводдаги энг катта участкалардан бири ҳисобланади. Унда 115 киши ишлайди. Хром, шаброн ва ниҳоят улардан тикилган пойабзалнинг сифати яхши бўлиши аввало ана шу цех ишчиларининг маҳорати, меҳнатсеварлиги ва энг муҳими виждонан иш олиб боришларига боғлиқ. Бир кунги контролер Анна Ивановна Иншина цех мастери Лидия Бритвинанинг хатосини пайқаб қолди. Мастер маҳсулот технологиясини бузиб, 100 дона қўй терисини сортларга ажратмай, ранг бериб юборибди. Натижада кўпгина қора бўёқ исроф бўлган. Заводга қанча зиён!

Буни сезган халқ контроли

группаси Лидия Бритвинанинг ишини муҳокама қилди. Бу ҳақда завод халқ контроли группасининг деворий газетаси саҳифасида танқидий материал босилди.

Заводда электр қуввати билан ишлаётган машина-ускуналар ҳамда иш жойларидаги электр лампочкалар бўлар-бўлмасга ёқилиб, электр энергияси беҳудага сарф бўлаётганини аниқлашда ҳам Ражаб Ҳасанова раислик қилган группанинг қўли бор. Бунинг олдини олиш натижасида ўтган йили бир неча минг киловатт-соат электр энергияси ҳамда кўплаб хом ашё тежаб қолинди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шу кунларда халқ контроли группаси заводни ихтисослаштириш учун ишчиларнинг таклиф ва мулоҳазаларини тўплайпти. Ана шу мақсадда яқинда завод инженерлари Москва, Ленинград ва Ригадаги йирик корхоналарга бориб, ўрганиб келишди.

Олдинда эса янада улкан ишлар, масъулиятли вазифалар. Уларни амалга оширишда Ражаб Ҳасановага худди ўзидай сергайрат, продали аёллар, яна 90 кишидан иборат кўмакдошлар группаси ёрдам беради. Ана шундай катта коллективга эга бўлган завод халқ контроли группаси ҳамма соҳада завод маъмурияти ва ишчиларнинг кўзқулоғи, энг яқин ёрдамчиси бў-

ҚАҲРАМОН ЯНГИ

Мансура ўз меҳнат фаолиятини бундан ўн йил муқаддам Олмаликда, 2-қурилиш трестда бошлаган. Бўёқчи эди у. Тўрт йил шу трестда ишлади. Бузиб-тузатиб, янглишиб-ўрганиб ишлади. Танбёхларни ҳам ёшитди, мақтовларни ҳам. Аввал шогирд эди, кейин биринчи, иккинчи, учинчи разряди уста бўлди.

Қасбининг севсанг, у ҳам сени севаркан, қанотлантираркан. Сен билан сирлашаркан ўз тилида. Мансура бу тилга тушунадиган бўлди. Эндигина қора сувоқдан чиққан уйлارга пардоз берар экан, деворларнинг ҳусни тобора очилиб борарди. Ромларга, эшикларга, полларга кўчган бўёқлар жилоланиб, Мансура учун қуйларди, қуйлаб туриб, бўёқчи қизни ҳам қуйлатарди.

Қунлар ўтарди, Мансуранинг умрига умр, у пардоз бераётган уйларнинг сонига сон қўшиларди. Қунлар ўтарди. Кечагина биринчи, иккинчи қаватда ишлаётган қиз эртасига, индинига бўлак қаватларга қўтариларди, тобора юқорилашиб борарди. Ўзи ҳам, иши ҳам, орзу-хаёллари ҳам.

Ана шундай қунларнинг бирида дугонаси Аня Федюшкани унга:

— Мирзачўлга бормаймизми?— деб қолди.

— Чўлда нима қиламиз?— ҳайрон бўлиб сўради Мансура.

— Чўлда ҳам қурамыз. Ҳў-хў, у ердаги қурилишларни кўрсанг эди,—гўё ўзи бериб кўргандай, оғиз гўлдириб гапирга кетди Аня.— Худди шаҳардай дейсан. Мен бир қурувчи дугонамдан хат олган эдим. Совхоз посёлкасини қуришаётган эмиш. «Кел. Сизга ўхшаганлар бу ерда жуда-жуда керак»,— деб ёзибди.

Ешгина Мансуранинг қалби яратishi романтикаси билан тўлиқ эди. Романтика борми, янгликка интилаверарди одам. Шу интилиш, шу кураш бўлмаса, ҳаёт нақадар рангсиз, зерикарли бўларди.

Мансура-қу у вақтда ҳаётнинг бундай фалсафа-

сига тушунмасди, чўлга боришни зўр бир кураш, қаҳрамонлик деб ҳам билмасди. «Мен у ерда кўпроқ керак эканман» деган оддий хитоб, виждон чақирғи унинг қалбига ўрнашиб олган эди, холос.

У чўлга келди. 1960 йилининг февралли эди бу кезлар. «Энди адресингиз 5-совхоз», дейишди Мансурага. Йўл. Битган, чала-ярим беш-ўн уй, палаткалар, вагонеткалар. Карахт қиш туфайли манзара янада ғариб. Изғирин юз-кўзини чимдийди. Ҳавонинг қовоғидан қор ёйилади. Чўл ўз тундлигини одамлар дилига ҳам кўчирмоқчи бўлади.

Лекин Мансура чўчимади. Қалбдаги романтика чўчитмади уни. «Келдингми, бас, орқага қайтиш йўқ!»— хитоб қилди у ўзига ўзи.

Ушоққина қизнинг қатъийлигини кўрган чўл ўчакишгандек бўрон бўлиб ўқирди — қиз писанд қилмади. Чўл ботқоқ бўлиб, қаърига тортмоқчи бўлди — қиз бўш келмади. Чўл тўзон, қуюн бўлиб, кўз очирмайман, деди — қиз кўзойнакли ниқобини тақиб ишлайверди. Чўл жазирама иссиқ бўлиб, лоҳас қилмоқчи бўлди — лекин қизнинг қўлидан андавасини, чўткасини, бўёқ тўла челагини тушира олмади. Охири чўл тан берди қизнинг жасоратига.

Мансура ишлайверди, ишлайверди. Лекин, чарчадим, демасди. Қимларнингдир: «Топшириқни икки ҳисса бажарибсан, яша Мансура!»— деган олқиш-табриклари, қимларнингдир: «Ҳаммангизни Мансурадан ўрнак олишга қаҳраман»,— деган хитоби, қимларнингдир ҳавасли боқишлари Мансурани янада фидокорликка ундарди. Бу боқишлар орасида ураллик бульдозерчи йигит Вячеславниқ айниқса бўлакча эди.

Мансура чўлга меҳнат романтикасини излаб келганди. Топди уни. Бу меҳнат романтикаси ёнига муҳаббат кўшиги ҳам қўшилди. Вячеславнинг фикрида, орзусида, ҳулқ-атворида Мансура кўпича ўзини кўрарди. «Менинг дўстим — иккинчи бир мен», деган экан файласуфлардан бири. Вячеслав

либ хизмат этипти. Бирор масала йўқки, бу назоратсиз қолса. Ишчилар ҳам, матъурият ҳам, партия ташкилоти ҳам завод халқ контроли группасига ишчан, уddaбурро, тажрибали Ражаб Ҳасанованинг раҳбарлик қилаётганидан мамнулар. Зотан Ражаб Ҳасанова ҳамisha ва ҳар қандай жойда халқ ишончини ҳалол адо этиб келяпти.

Ражаб Ҳасанова иш фаолиятини Улуғ Ватан уруши йиллари — 1942 йилда техник-технолог вазифасидан бошлади. Сўнг у область социал таъминот бўлимига ишга тайинланди. Урушдан кейин Ражаб Ҳасанова яна ўқитишни давом эттирди. Аввал Тошкентда, кейин эса Москвада ўқи-

ди. 1952—54 йиллар давомида ВЦСПСнинг Москвадаги олий касабасида союз мактабини сиртдан муваффақиятли тамомлади. Мана етти йилдирки, у Самарқанддаги Охунбобоев номидаги кўн заводи кадрлар бўлимининг бошлиғи вазифасида ишлаб келади, халқ контроли группасининг раислиги эса, унга жамоатчилик томонидан топширилган вазифа. Ражаб Ҳасанованинг яна бошқа қўшимча вазифалари ҳам бор. У завод партия ташкилоти секретарининг ўринбосари, пенсионерлар советининг раиси ҳамдир. Бу ишларнинг ҳаммасини Ражаб Ҳасанова сидқидилдан адо этиб келяпти. Ҳозир у раислик қилаётган завод халқ контроли груп-

пасининг П. Козонжиянц, А. Погосова, А. Иншина, А. Нарзуллаев, А. Канашикин каби актив аъзолари содир бўлган хатоларни ўз вақтида очиб ташлашда фаол иштирок этишяпти. Халқ назоратчилари группасининг яқиндан кўрсатаётган ёрдамлари туфайли завод 1966 йили маҳсулот ишлаб чиқариш планини муддатидан анча илгари бажаришга муваффақ бўлди.

Партиямизнинг тарихий XXIII съезди халқ контроли ташкилотларига юксак баҳо берди. Ана шу баҳо ва ишонч коммунист Ражаб Ҳасанова ва унинг назоратчи дўстларини янада катта ишларга даъват этипти.

ҚУРИЛИШДА

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Мансура Шакурова**.
А. Горюхник фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

билан Мансура бир-бирлари учун «иккинчи мен» эди. Улар турмуш қуришди.

Тўқис бахт ишнинг унумига янги унум қўшди. Келин-куёвлар янада завқ билан ишлашди. Посёлка тобора кенгайиб борди. Ана шунда янги бўёқчилар бригадаси тузиш эҳтиёжи туғилди. «Бу бригада комсомол-ёшлар бригадаси бўлиши керак»,— дейишди қурилиш бошқармасидагилар. Бундай бригадани тузишга қарор қилинди. Лекин қимми бригадир қиламиз, деган савол туғилмади. Мансура бор эди бригадирликка муносиб. Буни эшитган Берта, Адигия, Роза, Розалия, Рима, Аделина, Лидия каби қизлар ўзларича бригада аъзоларининг рўйхатини ҳам тузиб қўйишди. Рўйхат бошида ўзлари.

Мансура ҳаммаси қизлар билан меҳнатга шўғиб кетди. Уқуви, тажрибасини ишга солди. Улар пардоз бераётган уйлар енига мактаб, кафе, ошхона, уч қаватли мактаб-интернат, клуб, боғча-ясли, ҳаммом, магазинлар қўшилди. Пионер лагерлари, спорт майдонлари қурилди.

Совхоз қурилиши тугади. Чўлқуварларнинг ҳовли тўйлари авжига чиқди. Мансура билан Вячеславга ҳам совхознинг эндигина водопровод, электр, газ ўтказилган уйларидан бирини совға қилишганди. Лекин ҳамма қулайликлари бор бу уйда келин-куёвлар жуда оз яшади. Негаки, бульдозерчи йигит билан бўёқчи қизни номи бор. Ўзи йўқ 26-совхоз қурилиши кутарди. Мана уч йилки, улар шу ерда яшади, қуришади.

Мансуралар келган пайтадаги чўл манзарасини кўз олдингизга келтириш учун унинг уч йил аввалиги кўринишини эслаш шарт эмас. 26-совхозга олиб борган асфальт йўлнинг чап томонига бир назар ташлашингиз kifоя. Унг томонда шаҳарчага монанд совхоз посёлкаси, иккинчи томонда эса чўл, қовоғи солиқ, ранги сариқ, уфқдан-уфққача ястанган чўл. Мансуралар келганда совхоз ана шундай эди. Фақат ҳозирги қурилиш бошқармасининг чала биноси бор эди, холос. Мансура бригадаси бу ердаги ишни ана шу бино пардозидан бошлади. Лекин ишсиз туриб қолишмади. Қурувчилар пешма-пеш уй қуравердилар. Мансуралар ҳам пешма-пеш уларга пардоз бераверди. Улар ой сайин 16—20 квартиралар уйлардан икки-учтесини қўлдан чиқаришди. Иш унумини 150 процентгача етказишди. Иш давомида ўнаб қизлар ўргатиб, ўрганиб, ўз разрядларини оширишди. Йил мобайнида 450—500 килолаб алиф мой, 250 килолаб оқ бўёқ тежашди.

Тошкент зилзиласи ёлғиз Ўзбекистонни эмас, бутун Иттифоқни оёққа турғизди. Ҳар ким ўз хоҳиши билан пойтахтга ёрдам қўлини чўзди.

— Биз қурувчи бўлсак, қани, нима ёрдам кўрсатамиз Тошкентга?— деди Мансура бригада аъзоларини йиғиб.

— Яхши, беш-олтитамиз Тошкентнинг ўзига бориб ишлаймиз. Шу шарт биланки, бу ерда қолганлар бизнинг ўрнимизни билинтиришмасин,— тақлиф киритди Роза Петрова.

Яхши тақлиф. Ҳаммага маъқул бўлди бу. Шундай қилиб, олти қиз Тошкентга кетишди.

Мансура бошлиқ бригаданинг қолган ўн аъзоси 16 киши учун ишлашди, бригада планини 120—130 процентдан пастга туширишмади. Тиним билмади Мансура. Тиним билишмади унинг қизлари. Ана шунда Мансура бошлиқ бригаданинг шуҳрати чўл оша, шаҳарлар оша Москвагача етиб борди.

Олгинчи ноябрь куни қизлар байрам дастурхони атрофида гурунглашиб ўтиришаркан, радио хабар қилиб қолди:

— Мирзачўл ерларини ўзлаштиришдаги фидокорлиги учун «Мирзачўлсовхозстрой» трестига қарашли 3-қурилиш-монтаж бошқармаси бўёқчилар бригадасининг бошлиғи Мансура Шакуровага Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилсин ва...

Хонани олқиш, ура садолари тутиб кетди.

Шу кунлар сиз қурилиш партия комитетининг, Ильич райкомининг бюро аъзоси, район Советининг депутаты, партия-давлат контроли комиссиясининг аъзоси Мансура Шакуровани учратмоқчи бўлсангиз, 26-совхозга эмас, бир-икки уй ва геодезистлар белгисигина бўлган 27-совхозга боринг. Қаҳрамон янги қурилишда. Бутун бригада аъзолари шу ерда. Уларнинг одатлари шунақа: қуришади, қуришади. Яшаш учун барча шароит мавжуд бўлганидан кейин эса ўзлари чўлнинг янги жойларига қадам қўйишади. Яна кураш, қуриш, обод этиш. Зотан, шу кураш бўлмаганида ҳаёт қанчалар рангсиз, зерикарли бўларди. Мансура энди ҳаётнинг бу фалсафасини жуда яхши билади.

Гулчеҳра НУРУЛЛАЕВА.

НОЯБРЬ ойининг охириг кунлари эди. Избосканда овоза тарқалди: «Чиннихон мотоцикл билан мукофотланганмиш». Уни яхши таниган-билганлар:

— Яшасин Чиннихон! Ўзи ёш бўлса ҳам ишни дўндиради,— деб орқаворотдан ҳам олқиш-лашди.

Агар биров одатдагича, эл қатори ишласа, унинг меҳнати, денгизга сингиб кетган бир қатра сувдек, алоҳида кўзга ташланмайди. Кимки одатдагидан бошқачароқ, яхшироқ, ўз ўртоқларидан кўра кўпроқ ва унумлироқ меҳнат қилса, у, юлдузлар чамани ичра порлаб турган чўлпондек, ҳамманинг эътиборини ўзига тортади-қўяди.

Чиннихон шундайлар тоифасидан эди.

Овоза тарқалган кунлари у Тошкентга — ёш механизаторларнинг республика кенгашига ва у ердан Москвага — Бутуниттифоқ Халқ Хўжалиги Ютуқлари Виставкасига кетганди. Кенгашда унинг шаънига яхши гаплар айtilди, самарали ишлари бошқаларга ибрат қилиб кўрсатилди, жўшқин қалб эгасининг олижаноб ҳимматига таҳсинлар ўқилди.

Аслида Чиннихоннинг иш бошлаганига унча кўп вақт бўлгани йўқ. Икки йил ишлади, холос. Лекин шу икки йил ичида у қилган ишларнинг мазмуни ўнлаб йилларга татийди. Ахир у икки йилда машинаси билан 286 тонна пахта терди. Бу — ўртача 40 теримчининг мавсум нормаси демакдир.

Икки йил. Салмоқли икки йил. Чиннихон Чувамадаги қишлоқ хўжалигини механизациялаш билан юртини битиргач, 1965 йили

ИЗБОСКАННИНГ

машина штурвалига ўтириб, бункердан 80 тонна «оқ олтин» тўкди.

Лекин бу Чиннихонни сира ҳам қаноатлантирмади. Тажрибасизлик қилдим, дерди у ўз-ўзига. Шунинг учун ўтган йили астойдил ҳаракат қилди. Машина теримига тайёргарликни эрта баҳордан бошлади. Ўша кезларда Чиннихон бирктилган 1-бригадада машина теримига 40 гектар ер ажратилган эди. Агар ана шу ерларнинг ҳар гектаридан пландаги 27 центнердан ҳосил йиғиб олинадиган бўлса, бу жами 108 тоннани ташкил этади. Чиннихон эса 150 тонна пахта териш мажбурийтини олган. Шу масала уни ташвишлантириб қўйди. Масалани қолхоз правлениеси муҳокамасига ташлади.

Правление аъзоларидан бири: — Утган йили 80 тонна пахта терган эдингиз, бу йил 100 тонна

терсангиз ҳам катта гап,— деб қолди. Яна кимдир:

— Битта бригадада теришингиз шарт эмас, бoshқа бригадаларга ўтиб ҳам тераверасиз,— деди.

Чиннихон бўш келмади, қаттиқ гуриб олди. Правление бу масалани муҳокама қилди ва қувватлади. Натижада 1-бригада машина теримига яна 15 гектар, қолхоз бўйича эса қўшимча 100 гектар ер ажратилди.

Чиннихон гўзаларни чеканка қилиш, гўза барглари вақтида тўктириш, бегона ўтларни йўқотиш йўлида ҳам жонбозлик кўрсатди. Гўзалар машинабоп қилиб ўстирилди.

Терим палласи етиб келди. Ана, яхлит картанинг ўртасида машина гуриллаб борапти. Унинг штурвалида ўтирган Чиннихон гоҳо эгатлардан кўзини узиб, бункерга қараб қўяди.

Янгра, чирманда!

Дилбар тўйи бошланди — тўй боши бўл, чирманда,
Дилдор ўйини бошлади — куй боши бўл, чирманда!

Сен бор ерда чирманда,
Аримаиди куй-халда,
Қўлга олсам, шўх бўлгин,
Чалган сари чўғ бўлгин!
Совина, дил қўрига исий бергин, чирманда,
Дилбар даврага тушди — қизий бергин чирманда!
Ҳа, қани жўралар, баланд бўлсин қарс,

Чирманда куйинга монанд бўлсин қарс.
Қарс авжи кўкларга етгудек бўлсин,
Дил уфқин завқақ лим этгудек бўлсин!
Сўзлари бол ўйнасин!
Лабида хол ўйнасин,
Эрка, кийик ўйнасин,
Ханжар киприк ўйнасин,
Дилдор ўйини бошлади — куйда янгра, чирманда,
Дилбар тўйи бошланди — тўйда янгра, чирманда!

Назиржон БАРАКАЕВ.

Дастлабки кунларда у терган пахтанинг баракеси бўлмади. Шунча ҳаракат қилса ҳам мўлжалдагига етказолмасди. Нега? Шу савол унинг миясини чулғаб олди. Қараса, эгатларнинг узунлиги билан бункернинг тўлиш вақти тўғри келмаслиги ишни ча-тоқлаштиряпти. Пайкалнинг у бошига бир бориб келгунча бункер тўлай деб қолади-ю, ammo иккинчисига сиғмайди. Ҳадеб бункер бўшатилаверадиган бўл-са, вақтдан ютқазилади.

Ягона имконият — иш вақти-

ШУНКҲОРИ

дан унумли фойдаланишда. Шунинг учун Чиннихон бункерни бўшатиш, машинанинг туриб қолиш вақтларини қисқартирди, ишни эрта бошлаб, кеч тамомлайдиган бўлди. Шундай қилиб, кунлик натижа 8 тоннага етди.

Афсуски, ҳамма вақт ҳам одамнинг айтгани бўлавермас экан: бир куни кутилмаганда шабнам тушиб қолса, бошқа куни туппа-тузук ишлаб турган машина нима бўлади-ю, таққа тўхтади. Мотор ҳам ўчиб қолади. Чиннихон сакраб тушиб, моторни очади. «Оббо,— дея лабини тишлайди у,— колечатий вал узилиб кетибди-ку!» У идорага чопади, РТСга телефон қоқиб, воқеани айтади. Машина ремонтга қўйилади.

Орадан икки кун ўтгач, биринчи бригада ерларини яна машинанинг гурроси тутиб кетади. Ўша куни Чиннихон 9 тоннадан кўпроқ пахта терибди,— деган хушхабар тарқалади.

Тунда осмонни нафис булут пардаси қоплаганини кўриб, севиниб кетади қиз. Зора бу кеч шабнам тушмас!

Дарҳақиқат, ўша кечаси шудринг тушмади. Чиннихон теримни эрта тонгдан оқ бошлади. Кун исигани сайин терим авж оларди. Қизгин жанг пайтини эслатади бу дамлар. Қиз машинасининг оғир юкни чаққонлик билан прицепга ағдаради-да, ўзини яна пайкалга уради.

— Яша, азамат!— дейди прицепчи Латифжон Зарипов,— бир

қизнинг терган пахтасини таш-ишга шундай катта прицеп улгурмаяпти-я!

Ҳисоблаб кўришса, ўша куни салкам 12 тонна пахта терибди Чиннихон.

Бригадир Инобиддин Қамбаровнинг ҳам қувончи ичига сиғмайди. Ахир, қувонмай бўладими, машинанинг, Чиннихоннинг шарофати билан бригада райондаги олдинги ўринларга чиқиб олди.

Ишлар юришгандан юришиб кетди. Чиннихон 1-бригадада машина теримига ажратилган ерлардаги пахтани териб бўлгач, Йўлдошали Пўлатов бошлиқ 7-бригадага ўтиб ишлади. Бу бригада пахта тайёрлаш планини 17 иш кунинда бажарди.

Чиннихон Собирова «ХТ-1,2» агрегати билан Шермат Юсупов номли ўз колхозида жами 185 тонна, қўшни 8-совхозда эса 21 тонна пахта териб, мажбуриятини анча ошириб адо этди.

Ўтган йили колхоз далаларида олти терим агрегати ишлади. Уларнинг ёрдами билан пландаги 460 тонна ўрнига 717 тонна «оқ олтин» териб олинди. Пахтани машинада териш плани областда биринчилар қаторида, ялпи пахта тайёрлаш плани эса қўшни «Шарқ юлдузи» ва Тельман номли колхозлардагига нисбатан бир ой олдин адо этилди, машинанинг шарофати бу. Колхознинг бундай улкан муваффақиятларга эришувида Чиннихон Собирова, Эргашбой Бўтаев, Роҳатали Қувватов каби «пўлат от» чавандозларининг ҳиссаси нечоғли катта эканлиги равшан кўриниб турибди. Мана энди Чиннихоннинг ибрати унинг Манзура Солиева, Ўлмасхон Мамажоновна, Сора Усмонова, Қўндузхон Оқбоева, Санобар Раззоқова каби ўнлаб дугоналари ҳавасини кўзгатди. Бу чевар теримчиларнинг ҳар бири масвумда 8—11 тоннадан «оқ олтин» теришганди. Лекин уларнинг ҳаммасиники жамланса ҳам Чиннихон бир ўзи терган пахтага тенг келмади. Шу ҳисоб уларни ўйлантириб қўйди. Ўйлантириб қўйдигина эмас, Чиннихондай парвоз қилишга ундади. Манзура билан Муяссар Раҳимова ўқишга қанот боғлашди.

Зафар сизларга ёр бўлсин, Избосканнинг шунқорлари!

М. ТОЖИХАЛИЛОВА,
Андижон области.

Жаҳон аёлларига!

Жаҳон аёллари! Сизнинг ҳам бизнинг
Ҳаёт йўлимиз бир, бирдир аҳдимиз,
Бошоқдек етилган дўстлигимизни
Ардоқланг, чунки у иқбол, бахтимиз.
Баримиз онамиз, фарзандимиз бор,
Ватанга муҳаббат боғлар дилларин.
Дўстлик бўлса, тинчлик бўлар барқарор,
Тинчлик-чун ўстиринг мард ўғилларин.
Ирқимиз дўстликка бўлолмас тўсиқ,
Баримиз меҳнаткаш инсонимиз, инсон,
Тинчликка ташна ҳар юракка дўстлик —
Туйғуси сочилсин, нисли бўлиқ дов.

Е. ГУЛЬ
Чирчиқ шаҳри.

Истардимки...

Ўтда қуймас муҳаббатим бор,
Чалғитолмас уни гўзаллар.
Елғиз сенга тутдим-у, дилдор,
Вафо билан битдим газаллар.

Истардимки, севги аталган,
У олий ҳис, вафоли ҳамдам —
Қуёш каби қайноқ нури-ла,
Йўлларингни ёритса ҳар дам.

Кузатиш

Ногоҳларда ловуллаб офтоб,
Сўзлашдилар ярим тунгача.
Сўнг кетди ёр, қалбда изтироб,
Оғир бўлди қизга бу кеча.

Ёр йўлига тикиб қолди кўз,
Ҳижрон дарди ҳалитдан қат-қат.
Ўйланади перрондан қиз:
Қайтса эди кечикмай фақат.

Муҳаббат ТУРОВА

Дала бошига ўнгит ташийётган бригада қизлари Тошлоқсой бўйларидан бойчечак териб келишди. Демак, табиат уйғониш олди, ер эрта-индин қизларга гунафша, чучмома тутди-ю, мен тайёрман, қани меҳнатга отлан энди деб, ошган хамирдек кўп-чийди. Азиза опа бригадасидаги тракторчи йигитлар ерининг ҳовурини кўтариб, палахса-палахса қилиб ағдарадилар-у, бригада Тошлоқсой соҳилига ўн биринчи марта чигит ташлайди.

Тошлоқсой... Бундан ўн йил олдин исмига жуда монанд эди бу ерлар. Тошлар бағрида пахта экиб, мўл ҳосил олиш мумкин, деб ким ўйлаган эди дейсиз ўшанда. Ҳозир бу ерда дурдоналар тилсимининг калити топи-ган. Ерин ер қилгунча Азиза Мирзаева бошлиқ бригада аъзолари қанча меҳнат сарф қилишди. Инжиқ ер ҳа деганда бойлигини тутта қолмади. Биринчи йили гектар бошига аўрга 10—12 центнердан ҳосил олишди, холос. Лекин бригада аъзолари умидсизланишмади.

— Шериклашиб ишлаганининг юраги шердай бўлади,— дея уларга далда берди бригаданинг маслаҳатчиси Турсун бобо.

— Юзимиз шувут бўлмаслиги керак,— қатъий деди Азиза опа. Бригада Тошлоқсой билан беллашганининг иккинчи йили баҳор далаларга зумрад сепини ёзмасданоқ арава, тележкарларда пайкаллар бошига гўнг ташиб чиқарилди, тошлар четга суриб ташланди, ер қайта-қайта ҳайдалди, универсалчи йигит Бозор Алиев барака уруғини экди.

ТОШЛОҚСОЙНИНГ

БОҒБОНИ

Л а в ҳ а

Бригада аъзолари қийғос униб чиққан мурғак гўзаларни меҳр билан парвариш қилдилар. Ишлов ўз вақтида олиб борилди. Механизация шарофати, йигит-қизларнинг зўр ғайрати, тиниб-тинчимас бригадирнинг тadbир-корлиги билан бригада ҳосилдор-лики бир йилнинг ўзида 13 центнерга ошириб, гектаридан 25 центнердан хирмон кўтарди. Йил сайин тажриба ошди, ютуқ ҳам ошаверди. Тошлоқсойликлар республикамызнинг 40 ёшлик тўйи йилида гектаридан 34,5 центнердан ҳосил олиб, Ватанга 320 тонна дурдона армуғон этдилар. Мўл ҳосилнинг даромади ҳам катта бўлади. Турмуш фаровон, тўкин-сочинлик бўлади. 1965 йилда бригаданинг умумий даромади пландаги 120 миң сўм ўрнига 190.719 сўмни ташкил этди. Аъло навли пахта сотилгани учун бри-

гада аъзолари 20.569 сўм қўшимча даромад қилдилар. Ҳар иш кунига қарийб 6 сўмдан пул тақсимланди.

Меҳнат ва бахт эгизак, йўлдош. Меҳнатга меҳр қўйган киши бахт-иқбол топади. Шунинг учун ҳам Азиза опанинг шуҳрати қишлоқ аҳлининг оғзидан тушмайди-ган бўлди. Бир неча йилдан бери уни муттасил Сурхондарё область Советига депутатликка сайлашапти.

Депутат — халқ хизматкори. Шўрчи районидagi «Оқ олтин» колхозининг бригадири Азиза Мирзаева буни яхши тушунади. Сайловчилар томонидан берилган нақазларни бажонидил бажариб келмоқда у. Колхознинг участкаларидан бирида саккиз йиллик мактаб қурилди. Янгариқ ва Миршоди участкаларида икки медреса очилди. Янгариқда ҳам саккиз йиллик мактаб қурилиши битай деб қолди. Шу қишлоқ йўлига тош тўкилди.

— Қишлоғимиз обод бўлса, кўнгиллар шод бўлади-да! — дейди депутат ўртоқ Мирзаева.

Тошлоқсойга баҳор келяпти. Азиза Мирзаева бригадаси экиш тараддулида. Улар ўтган йили эришилган ютуқни янада мустаҳкамлашмоқчи, янги марраларга эришишмоқчи. Ўтган йил кўрсаткичи эса ҳазилакам эмас — 124 гектарнинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил олинган. Азиза опа бригада аъзоларига қарайди-ю, дили ишончларга тўлади. Ахир бригаданинг шуҳратини оширган мана шулар: Бозор Алиев, Исмоил Хўжаев, Турсун Исоқова ўхшаш тракторчилар, Турсуной Мусаева, Олтиной Жумаева, Хуморой Қодирова, Ойиной Турсунова каби чевар қизлар.

Коммунист Азиза Мирзаеванинг кўксига Ленин нишонини таққанлар ҳам ана шу азаматлар — тош устида гул ундирганлар.

Тошлоқсой энди боғ-роғларга бой, пахтазорлар билан кўркам. Одамлар ўз қишлоқларини янада гўзаллаштириш иштиёқида. Бирлари янги ниҳол экади, бошқалари янги ариқ қазийди, яна бирлари ер бағрига янги чигит ташлайди. Бари ўз ишининг боғбони, омилкори. Улар орасида Азиза Мирзаева ҳам бор.

Юбилей шарафига

Тошкент пиллакашлик фабрикасининг коллективи Улуғ Октябрь революциясининг шонли эллик йиллиги шарафига бошланган меҳнат вахтасида туриб, янги беш йилликнинг биринчи йил топиш-риқларини муддатидан аввал адо этдилар. КПСС аъзоси Саноат Иўдошева бошлиқ бригада айниқса яхши муваффақиятларга эришди.

Суратда: илғор ишчилардан Холита Боқиева ва Саноат Иўдошева иш устида.

Қ. Розиков фотоси
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Н. ҚОРАҚУЛОВ.

26 Боку комиссари номли Самарқанд шойи тўқини фабрикасининг 2-тикув цехида ота-бола Сатторовлар ишлашади. Коммунист Гаффор Сатторов мастер ёрдамчиси, қизи Ҳалима Сатторова тўқувчи. Икковлари ҳам ишлаб чиқариш планини ошириб адо этадилар.

Б. Мизрохин фотоси.

Қашқадарё область, Янқабог районидаги «Марксизм» колхозининг бригада бошлиғи Х. Ражабова. У бошлиқ бригада ҳар гектаридан 35 центнердан пахта топширди.
В. Мазур ва Р. Шиялов фотолари (ЎзТАГ фотохроникаси).

Республикаимиз жамоатчилиги яқинда атоқли ёзувчи, кинодраматург Иброҳим Раҳимнинг туғилганига 50 йил, ижодий фаолиятига 30 йил тўлганини кенг нишонлади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Иброҳим Абдурахимович Раҳимовнинг ўзбек совет адабиёти ва санъатини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби» фахрий унвонини берди.

Иброҳим Раҳим «Чин муҳаббат», «Хаёт булоқлари», «Ихлос», «Тақдир» романи, «Ҳилола», «Оловкор», «Зангори кема капитани», «Сен тутилган кун» сингари қиссалари ва кўпгина ҳикоя, очерклари ҳамда «Қалбингда қўёш» киносценарийсининг муаллифидир.

Ёзувчи Иброҳим Раҳим ўзининг публицистик мақолалари, очерк ва ҳикоялари билан «Саодат» журнали ўқувчиларини кўпдан хурсанд қилиб келмоқда.

Қуйида эълон қилинаётган ҳикоя Иброҳим Раҳимнинг янги ижод маҳсулларидан биридир.

Аёлнинг Лақаби

(Ҳикоя)

Бир вақтлар Қорамурч қишлоғида лақабсиз киши йўқ эди. Лақаб одамни улуғлашдан тортиб, камситишгача хизмат қиларди. Лақабини бировнинг бойлигига, бировнинг касбига, бировнинг жисмоний ёки табиий нуқсонларига қараб қўйиларди. Ҳатто подшолик, хонлиқнинг амалдорлари томонидан ўтказилган аҳоли рўйхатида ҳам одамларнинг исми лақаби билан ёзилар эди. Масалан, «Эрка пошшо», «Юнусали амин», «Темир полвон», «Ҳайдар жувозкаш», «Ғози тиртиқ», «Исмоил банги», «Ориф дангаса».

Инқилобдан кейинги ўтказилган аҳоли рўйхатида бу лақабларнинг айримларигина кириб қолди. Артель рўйхатида, кейин сайловчилар рўйхатида эса лақаб бутунлай ишлатилмади. Қорамурчиликлар одамларни ўз номи билан улуғлайдиган бўлдилар. Яқинда бу қишлоқда яна бўлган эдим. Қорамурчиликлар одамларга лақаб қўйишни унутмаганликларининг гувоҳи бўлдим.

Дарахтларнинг япроқларига зар оралаб қолган вақт эди. Аммо зар япроқлар ҳали унча кўп эмаслигиданми, «мана мен», деб кўзга яққол ташлана қолмас эди. Ҳаммадан аввал сариқ бош бўладиган ўрикда ҳам шу манзара. Дарахтлар қўлогидидаги бу олтин болдоқлар беихтиёр бола-

лигимни эслатиб, қалбимни илиқ ҳис билан тўлдирди.

Баҳор чоғи тол баргагидан соч попуқ ясаб, қизчаларга тақдим қилардик. Кузакда эса, улар учун юзига олтин сув югурган япроқлардан олтин болдоқ йиғардик. Ҳавасма-ҳавас, тарафматараф йиғардик. Ҳозир ҳам шу кузак манзарасига беихтиёр маҳлиё бўлиб турибман. Бирам дарахтлар, бирам дарахтлар. Беғубор яшил япроқлар орасидан унда-мунда кузак нишонаси «олтин болдоқчалар» мўралайди. Тонг қўёшининг нурлари уларни ёндириб кўрсатади.

Қишлоқ четидидаги тепалик тағида камёб олтин япроқларга худди биз каби маҳлиё бўлиб тикилиб турган бир аёлни учратдик. Соддагина кийинган, истараси иссиқ бу аёл бутун вужуди билан дарахт шоҳлари орасидан нималарнидир қидирар эди. Шеригимга боқдим.

— Қизиқ, нима қидиряпти экан?

— Олати шунақа бу аёлнинг.

— Қанақа одат?

— Япроқларга қараб новда танлайди.

Менинг қизиқишим ортганини кўриб, ҳамроҳим тушунтирди:

— Бу аёл Қўчқорободнинг хотини бўлади.

Қўчқорободнинг кимлигини билмаганимдан ҳайрон бўлиб елкамни қатдим. Ҳамроҳим шундай одамлардан беҳабарлигимдан таажжубда эди.

Ҳар бир қишлоқнинг ўз шаъни-шавкати, туғи-байроғи бўлган обрўли кишилари бор. Улар ҳар ишнинг бошида, уйларнинг тўрида — доим ҳурматда юрадилар. Бундай одамлар билан қишлоқнинг катта-кичиги фахрланади. Бора-бора уларнинг номи қишлоқдагиларнинг дилига шу қадар сингиб кетадики, гўё бу кишилари оламда танимайдиган кимса йўқдай бўлиб қолади. Мабодо уларни танимайдиган бирор одам дуч келиб қолса, ҳайратда қоладилар. Ҳамроҳимнинг таажжубини мен ана шундай тушундим-да, кечирим сўраганим:

— Бу номни эшитгандай бў-

Рассом: Л. Рябцев.

лудим, аммо хотирамда йўқ экан... Қўчқоробод — жойининг номи бўлса керак-а,— дедим.

— Ҳа,— тасдиқлади ҳамроҳим.— Сал юрсак егамиз.

Кетяпмиз-у, хаёлимдан яккаш «Қўчқоробод — қишлоқнинг номи бўлса, бу аёлни нега «Қўчқорободнинг хотини» деб атайдилар? Лақабмикин? Е бирон сир бормикин?»— деган саволлар ўтиб, тезроқ бунинг тафсилотини билишга ошиқдим.

— Айта қолсангиз-чи,— дедим ҳамроҳимга.

— Яхшиши ўзидан сўрай қолинг. Қўчқорободнинг хотини жуда сўзамол аёл,— деб жавоб берди у.

Нихоят, паст бўйликкина, зу-

валаси пишиқ, қорачадан келган, юзи, кўзи қулган бу ўт аёл билан танишдим. Ҳамроҳимнинг айтганича бор экан. Қўчқоробод хотини суҳбатдан қўрмади. Мана, ўша суҳбатнинг баёни.

Икки қир ўртасидаги Қорамурч қишлоғидан Ўйғур ариғи ўтарди. Ана шу ариқ бўйида қум ўйнаб, тош ўйнаб, баъзан юлишиб-юмдалашиб, икки ниҳол вояга етди. Бири Қўчқор, иккинчиси Ойшахон.

Шу орада Қўчқорнинг отаси қишлоқ дўконининг сотувчиси Собира сатанг билан ошиқ-маъшүқ бўлиб қолди-ю, унинг онаси куйиниб, оламдан ўтди. Собира сатанг ўғай она бўлиб қолгач, Қўчқорга кун тегмади. Она доғи,

стимлик азоби, ўғай она қовоғи Қўчқорнинг еган-ичганини ичига туширмади. Ота ҳовлиси гўё унга тор бўлиб қолди-да, отасига: «Баҳаво жойда юлдузларга яқин егаман»,— деб, кўрпа-тўшагини томга чиқариб олди. Тунларнинг бирида Қўчқор тушида юмдалашаётган кундошдан онасини ажратиб оламади, деб ростакамига томдан йиқилиб тушди. Хирурглар унинг жонини сақлаб қолсалар ҳам, суякларини жойлаб беролмадилар. Шундай қилиб Қўчқор ўсмир чоғида букри бўлиб қолди.

У, суягимни меҳнат қотиради, деди-да, халқ бошига катта ташвиш тушган уруш йиллари қол-хоз даласига чиқиб кетди.

Кундан-кунга эркак камайиб, далалар хотинларнинг қўлида қолган кезде Қўчқорни бригадир қилиб қўйдилар. Улуғ Ватан урушидан ғалаба билан қайтган йигитлар ўз хотинлари, опа-сингиллари ёнига қўшилгач, бригада ери торайиб қолди. Ушанда Қўчқор бригадирлиқни фронтчилардан бирига топширди-да, Ойшахонга:

— Юринг, янги ер очамиз!— деди.

Қорамурч атрофида сайхон тепаликлар кўп эди. Қўчқор шуларнинг бирини мўлжалга олди.

Интилишнинг бирлиги икки ниҳолни қовуштирди.

Уларнинг тўйи қийинчилик кунларга тўғри келди. Юрт ҳали уруш жароҳатини шифолаш ишлари билан банд эди. Қишлоқда уруш йилларининг захри ҳамон кўтарилмаган, қолхоз букилган белини тиклаб ололмаган эди. Қишлоқнинг яхши одамлари тўп-ланиб, бу икки ёшнинг бошини қовуштириб қўйдилар. Кўпчиликдан куён қочиб қутулмас, деганларидек ун ҳам топилиди, нон ҳам ёқилди. Бир қозон ош дам-ланиб, тўй бошланди. Холдорхоннинг доираси тўхтамасдан гижбанглаб турди. Қишлоқда ким кўп, ўйинчи кўп. Фақат чеккага пул қистириш бўлмади, холос. Ундан бошқа ҳамма расм-одат бўлиб ўтди.

Шундан кейин тепага сув чиқариш ишига эр-хотин икки ёрти — бир бутун бўлиб киришишди. Қийналган, умид узилдига келганда ҳам Қўчқор билан Ойшанинг кўзи доимо тепаликда бўлди.

Гапини бошқаларга маъқул

қилиб, сўзини колхоз правление-
сида ўтказгунча, э-ҳа, не ҳуна-
рни кўрсатмади бу икки ёш. Бир
куни Қўчқор раисни отга мин-
гаштириб, тепаликка зўрлаб
олиб келди. Турсунбой раис те-
паликка чиқиб, унинг хушман-
зарасини, бўрдоқни ерinni кўриб:
— Оқсоқолларни чақиринг,—
деди.

Қишлоқ оқсоқоллари бир оғиз-
дан Қўчқорни қувватладилар.
Янги сайлов вақтида Қўчқорни
койхоз ҳосилот советининг раи-
си қилиб сайладилар.

— Тепаликка мана энди нур
чиқади, қуёш тушади!— деди
Ойша.

Қўчқорнинг янги лавозимдаги
дастлабки қадами тепаликка
ташланди. Уйғур ариғига Анди-
жон насосини ўрнатди. Насос
ҳайқириб, бутун қишлоқ одами-
ни ўз олдиға чақириб олди. Ча-
қириб олдиғина эмас, кишилар
қалбига чўғ солди, ғайратини
оширди.

Бутун қишлоқ ёғоч, тахтадан
тарнов ясади. «Андижанка» ёғоч

тарновга сув отиб берди. Лекин
сув тарновнинг ёриғидан отилиб,
пастга қайтиб туша бошлади.
Қўчқор билан Ойша узундан-
узун тарновнинг ҳар бир тешиги-
га қалқон бўлгиси, томаётган
ҳар бир қатра сувни ҳовучлаб
тепаликка ташигиси келди, ле-
кин иложи қанча. Тарнов узун,
тешиклари беҳисоб. Темир қувур
керак эди. Яқин-атрофдаги тоғ-
да қидирув ишлари олиб бораёт-
ган геологлар Қўчқорнинг арзи-
ҳолини эшитиб, унинг ҳимматига
тан бериб, олтига қувур ажра-
тиб бердилар. Қўчқор қувурлар-
ни ташиб олғач, шоферларнинг
автопайвандида уларни улаб ҳам
олди. Темир қувурлардан отил-
ган сув тепаликнинг белигача ет-
ди, холос. Чўққисига яна тарнов
асқотди. Кўзи пишган Қўчқор
тарнов ёриқларини Ойшахон би-
лан елимлаб чиқди.

Кўп ўтмай «Андижанка» ўрни-
га кучли дизель ўрнатилди.
Нефть разведкачилари ҳашарга
чақирилди. Сув тепалик танаси-
га ёйила бошлаган куни Қўчқор

катта тўй бошлади. Бу уларнинг
фарзанд тўйи эди. Баъзан яхши
тасодифлар ҳам бўлади. Худди
шу куни Қўчқорлар оиласининг
Усмоножон исмли иккинчи боласи
туғилган эди.

Қўчқор билан Ойша тепалик-
ни обод қилишга киришишди, қў-
чат экишди, уруғ тикишди, улар-
ни болалари каби ардоқлаб яр-
варишладди. Ҳосилини ҳам
кўришди. Бу сазавот-мевалар
Қўчқорларнинг пешана теридан
бино бўлган эди. Унинг қўчатла-
рини Ойша топиб келган, япо-
нға қараб танланган новда қа-
ламчалардан дарахтлар кўкар-
тирган, боғни обод қилган
Қўчқор эди. Қунларнинг бирда
асрий ёдда қоладиган воқеа бўл-
ди. У ҳам бўлса, тепаликдаги
мевазор боғ хирмони кўтарилган
кун. Уша куни раис узоқ-яқин-
даги одамларни тепаликка бош-
лаб келиб: «Қани узинглари!»—
деди.

— Шошманглари! Саволим
бор,— хитоб қилди шу пайт қиш-
лоқ оқсоқолларидан бири ҳам-
мани тўхтатиб.

Одамлар бу нуроний мўйса-
фидни қўршаб, сўлим ҳовуз ат-
рофига тўпландилар ва унинг оғ-
зига махтал бўлиб турдилар.

— Бу адирга ким сув чиқар-
ди?— деди оқсоқол.

— Қўчқор ақам!— деди пио-
нер болалар хори.

— Бу дарахтларни ким кўкар-
тирди?

— Қўчқор билан Ойшахон!—
деди комсомол ёшлар.

— Бу жойларни ким обод қил-
ди?— деб сўради оқсоқол, суви
ойнадай ярқираб турган ҳовуз,
унинг атрофидаги гулзор, мева-
зор, текис йўлчаларни кўрсатиб
ва одамлар бу саволга жавоб
қилгунча бўлмай, ўзи: — Қўчқор
обод қилди!— деди. — Қўчқор
куйиниб, оламдан ўтди. Ойша
жазирама жойда жаннат яратиб
қўйибди. Бу ернинг номи Қўч-
қоробод қўйилсин!

Шундан кейин Қўчқорнинг бо-
ғи ҳам унинг ўз номи ҳам Қўч-
қоробод бўлиб қолди. Ойшахон-
ни эса ҳурмат билан Қўчқор-
обод хотини деб атайдиган бўл-
дилар.

Бу Ойшага берилган лақаб
эди. Ойша ўз лақабидан жуда-
жуда мамнун. Чунки Қорамурч
қишлоғида лақаб — янги мазмун
кашф этган.

Енгин МИРЗО

ТОНГ ЧОҒИДА

Газалхон дид булбул мисол бедор мудом тонг
чоғида,
Зулфи сунбул ҳаёлида қайнар илҳом тонг чоғида...
Билмас балки замон шўҳи субҳидамда ўртанмоғим,
Сабо еткур, дегил: «ёринг кутар мудом тонг
чоғида».

Елпиб-елпиб аста уйғот, киприк посбонлари
қочсин,
Ноз уйқудан кўзин очсин, ёр Дилором тонг чоғида.
Деразамни чертиб келсин, ёхуд қўшиқ айтиб
келсин,
Кутиб олай останада, юз эҳтиром тонг чоғида.

Тонг ҳавоси, най навоси—икки дилнинг муддаоси,
Ёр, тилингдан болдек томсин ишқий калом тонг
чоғида.

Асрларга ўтиб кетсин, майли севгим афсонаси,
Вафо дарси чаманларда этсин давом тонг чоғида.
Енгин, ёрга ёлбормоқлик — айб эмасдир,
саодатдир,

Кошки умрим бўйи берсам ёрга салом тонг чоғида.

Юрагида Ўти Бор

Ун тўққиз ёшида звенога раҳбарлиқни Турдихонга ишониб топширишди. Колхоз раҳбарлари унинг нималарга қодирлигини билишарди.

Улар янглишмади. Комсомол қиз Турдихон Раҳимованинг звеноси ўша йилнинг ўзидаёқ ҳосилдорликда колхоз бўйича иккинчи ўринга чиқиб олди: ҳар гектар ердан 30 центнердан «оқ олтин» етиштирилди. Сув камчил Қарши ерлари учун бу катта ҳосил ҳисобланарди ўшанда. Турдихон бу муваффақиятга звенодаги ўзи сингари чечан қизларнинг ғайрати туфайли эришди. У звено аъзолари билан гурунланса, звенодаги Гулсара, Мунаввар, Розия каби олов қизлар ўз звено бошлиқлари билан фахрланишарди. Турдихон улар учун ҳам талабчан звено бошлиғи, ҳам аини замонда қадрдон дугона,

меҳрибон дўст эди. Қишлоқдагилар қизларнинг иноқлигига ҳавас қилишарди. Аҳил бўлиб, олис манзилларни кўзлаб ишлагач, меҳнатинг унумли бўларкан, доврўнинг элга дoston бўларкан. Кўп ўтмай Турдихонни бир овоздан қишлоқ Советига депутат қилиб сайлашди. Эл ишончини ўзида ҳис қилган Турдихон яна ҳам жўшиб-тошиб ишлади. Энди у депутат сифатида хўжаликнинг бошқа тармоқларини ҳам бориб кўрар, камчилик сезса, худди ўз звеносидагидек куюнарди. Ўша пайтда уни чорва фермасининг орқада қолиши ташвишга солмай қолмади. Турдихон фермага ишга боришга қарор қилди. Ишни яхши ташкил қилиб, фермани тиклаш керак, звенодаги ишлар эса ёмон эмас, дугоналарининг биронтаси эплаштириб кетади.

Турдихон Раҳимова.

Турдихоннинг фикри бригада бошлиғи Тўрақул Комиловга ҳам, ферма мудир Темир Очиловга ҳам маъқул тушди. Турдихонни фермага соғувчи қилиб тайинлашди. Дастлаб унга ўн беш бош сигир ажратиб беришди. Озгин, қаровсиз сигирларни кўриб, Турдихоннинг юраги увишди. Қандай

Вакилалар бўлими хабар қилади

Зомин район хотин-қизлар совети раиси
Кимё ЮСУПОВА:

Яқинда Гулистон шаҳрида катта йиғилиш бўлиб ўтди. Бу йиғилишга тўпланганларнинг аксариёти хотин-қизлар: педагоглар, тарбиячилар, мактаб директорлари, халқ маорифи ходимлари, хотин-қизлар советлари активлари. Улар катта, муҳим бир масалани — ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш масаласини муҳокама қилиш ва бу соҳадаги тажрибаларини ўртоқлашиш учун тўпландилар, — деб хабар қилади журнализмизнинг Сирдарё область вакилалар бўлими.

Сирдарё область хотин-қизлар совети аъзоси Л. Г. Зарская қуйидаги масалаларга алоҳида тўхталиб ўтди.

Фарзандларимиз тарбиясини улар ҳали дунёга келмасдан туриб бошлайлик. Уларнинг сиҳат-саломат дунёга келиши учун ҳар бир аёлни медицина ютуқлари билан таништирайлик. Бола дунёга келган илк кунлардаёқ уни тўғри тарбиялайлик. Бу вазифа биз хотин-қиз активлардан уй-рўзгор ишлари билан банд бўлган аёллар ўртасида аввалгидан ҳам кўпроқ иш олиб боришни талаб этади.

Фарзандларимизга шундай бир мулкни мерос қолдирайликки, уларга умрлари охиригача қувват бўлсин. Бу мулк — илм. Илмни, билимни киши учун дунё жуда кенг. Шундай қилайликки, мактаб ёшидаги биронта бола мактабдан ташқарида қолмасин.

Шу йиғилиш қатнашчиларидан бир нечасига сўз берамиз.

— Боланинг дунёга қарashi кўп жиҳатдан онага боғлиқ. Бола аввало она қўлида тарбия топади. Унинг дунёга келиши шаклланишида она катта роль ўйнайди. Ойлада буни ҳеч қачон унутмаслик керак. Фарзандимизнинг меҳнатсевар ёки эринчўқлиги, озода ёки пала-партиш бўлиши аввало сизга, сизнинг ойидаги тарбиянгизга боғлиқ. Агарда она жамият ишида актив иштирок этса, фарзанди ҳам ундан ўрнак олади. Биз яхши жамиятчи бўлсак, фарзандимиз ҳам мактабда жамиятчи. Агар биз самимий бўлсак, фарзандимиз ҳам самимий.

Бизнинг хотин-қиз

лар советимиз бола тарбияси ишини оналар ўртасида олиб борилаётган ишлар билан биргаликда олиб боришининг сабаби ҳам шунда.

қилиб кўп сут берсин бу жониворлар? Лекин звенога қайтиш ҳам мумкин эмас. Одамлар кулмайдими? Турдихон астойдил ишга киришди. Аввало аниқ кун тартиби тузиб олди: ҳар кунни маълум бир вақтда молхонани тозалаш, бир вақтда сигирларга ем бериш ва сугориш, ўз вақтида соғиш. Шу вақтгача соғувчилар ҳар сигирдан мавсумда 700—750 килограммдан сут соғиб олишаркан бўлса, Турдихон 1200 килограммдан сут соғиб оламан, деб аҳд қилди. Кун билан фермада, сигирлари ёнида бўлди, эвазига сигирлар кунига 15—17 килограммдан сут берадиган бўлди. Мажбурият бажарилди.

Яхшиликка эргашувчилар кўп бўлади. Бошқалар ҳам доимий график асосида мол боқадиган бўлишди. Иш анча енгиллашди, меҳнат унуми ортди. Турдихон бўлса ҳамон изланади, яна тақлиф қилади: сигирларга ем беришда ҳар бирининг ўзи учун алоҳида рацион тузиб чиқиш керак. Ахир бир сигирга ёққан ем бошқасига ёқмаслиги мумкин.

Натижа ёмон бўлмади. Ҳар бир сигир ўтган йилдагига нисбатан 250—270 килограмм

кўп сут берди. Турдихоннинг ўзи ҳар сигирдан 1490 килограммдан сут соғиб олди.

— Ҳамма ишимиз яхши-ку, молхонамизнинг мазаси йўқ,— дейди у, бир кунги қизлар талабини колхоз правлениесига етказиб,— ахир сигирларга қанча яхши қараганимиз билан қишда бинонинг ичи совуқ бўлгач, ҳар ёғидан шамол кириб тургач, сутни қандай кўпайтиради? Янги молхона қуриш керак.

Правление бу таклифни маъқуллади-ю, депутат Турдихоннинг иши янада кўпайди: қурилишни ҳам кузатиб туриш керак-да. Ниҳоят янги, ёруғ ва кенг молхона ҳам қурилиб битказилди. Энди автодоилка, ем-хашак ташийдиган осма йўллар ўрнатиш керак. Бу бутун ферма аъзоларига, айниқса Турдихонга янги ташвиш туғдиради. Лекин қўл кучи меҳнатини енгиллатадиган бундай ташвишлардан Турдихон ҳамиша хурсанд.

Турдихон Раҳимова биринчи бор ферма остонасини хатлаб ўтганига мана ўн уч йил бўлибди. Бу орада жуда кўп ўзгаришлар бўлди. Унинг ўзи ҳам, дугоналари ҳам ўзгарди: қанча-қанчалар Турдихондан

иш ўрганишди. Эндиликда йиғилишларда ёлғиз Турдихоннинг ўзи эмас, унинг илғор дугоналари: Жавҳар Бойназарова, Рухсат Эргашева, Орзи Шодиёва, Шарофат Салимова, Муқим Қурбонназаровалар ҳам ўз тажрибаларини ўртоқлаштишди. Улар ҳам ўз боқимидаги ҳар бир сигирдан камида 1500 килограммдан сут соғиб олишарди. Турдихон Раҳимованинг ўзи эса ўтган беш йилликнинг биринчи йилида ўзида мавжуд 16 сигирнинг ҳар бирини 2000 килограммдан сут соғиб олди.

Фидокорона меҳнат шуҳрат келтиради. Турдихон Раҳимова «Ҳурмат Белгиси» ордени билан мукофотланди.

— Сира тиниб-тинчимайдиди,— дейди колхоз партия ташкilotининг секретари Норқул Тошев, Турдихон ҳақида сўзларкан.— Уни ҳамма нарса қизиқтиради.

Колхозчиларга янги уй-жойлар қуриб беришда ҳам, хонадонларга газ олиб киришда ҳам, Турдихоннинг хизмати бор. Ҳақиқий коммунист шундай бўлади-да.

И. РУДЕНКО

Косон райони, «Партия XXII съезди» колхозчи.

Сирдарё область комсомол комитети секретари
Людмила МАЕТИСЯН:

Жетисой райони ижрония комитети раиси муовини
Самига АУБАКИРОВА:

— Ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишида аввало бошланғич комсомол ташкилотлари катта роль ўйнамоғи лозим. Бунинг учун улар комсомолларни, шунингдек ҳозирча ВЛКСМ аъзоси бўлмаган, лекин эр-

та-индин ўз сафларини тўлдирадиган ёшлар тарбиясига жиддий аҳамият беришлари лозим, уларнинг иш вақтидагина эмас, ишдан ва ўқидан ташқари вақтларда ҳам нималар билан шугулланишини, уларни нималар қизиқтиришини билишлари керак.

Ўқувчи ёшларнинг дарсдан кейинги бўш вақтларини фойдали ўтказишлари учун комсомол ташкилотлари турли тўғарақлар ташкил этишлари ва бу тўғарақлар ишини қизикарли уюштиришлари зарур. Ҳар бир ленинчининг доҳий Ленин кўрсатган йўлдан боришга эришмоқ бизнинг асосий вазифамиздир.

— Бизнинг Жетисой районида 25 хотин-қизлар совети иш олиб боради. Фарзандларимизни коммунистик руҳда тарбиялашни асосий вазифалардан бири деб биламиз. Бу борада кўп ишлар қилинмиш. Ёшларни ишчилар сафига узатиш маросими ўтказамиз. Бу маросимда катта ёшдаги илғор ишчи ёш ишчига иш қуроллари топширади, унга атаб пиширилган пирог дастурхонга тортилади. Бу маросимда ёш ишчилар синфи ўз ишига садоқатли бўлишга тантанали ваъда беради. Лекин ишимизда камчиликлар ҳам йўқ эмас. Улар нимадан иборат? Ёшларда музикага, санъатга ҳавас катта. Музика мактаблари-

мизда эса ўқитувчилар етишмайди. Мактабларимизни музика ва черчениедан дарс берувчи ўқитувчилар билан таъминлашларини сўраймиз.

Бизнинг тухфа

Студиямиз коллективи инсоиятнинг азалий ораулари рўёбга чиқишга йўл очиб берган Октябрь ниқилобнинг 50 йиллиги байрамини муносиб совғалар билан қутиб оляпти. Бу санага бағишлаб СССР халқ артисти, кинорежиссёр Комил Ерматов яратган «Осиё устида бўрон», кинорежиссёр Йўлдош Аъзамов яратган «Ойдин саҳифалар» фильмлари Иттифоқ кино томошабинларига аллақачондан таниш. СССР Министрлар Совети Кинематография Давлат комитети «Осиё устида бўрон» бадий фильмни 1964 йилда Иттифоқ киностудияларида ишланган энг яхши беш бадий фильмнинг бири деб баҳолади ва уни 50 йилликка тўғна фильмлар рўйхатига киритди.

Эндилликда Комил Ерматов «Икки дил дostonи» фильмни тугаллаш арафасида турибди. Атоқли кинорежиссёр бу асарни поёнига етказгач Ўзбекистон оқсоқоли Йўлдош Охунбобоев ҳаёти ва фаолияти ҳақида туркум бадий фильмлар яратишга киришади. Фильм сценарийларини режиссёрнинг ўзи киномраматург Михаил Мелкумов билан биргаликда ёзмақда.

50 йилликда коллективимиз тайёрлаган муносиб совғалардан яна бири кинорежиссёр Йўлдош Аъзамовнинг «Сайёт қўнғирғи» номли янги кенг экранли бадий фильмидир.

Тўғна фильмларнинг яна бири «Менинг уйимга ташриф эт» деб аталади. Бу асар замонавий мавзуда бўлиб, ҳозирги Тошкент, унинг ажойиб кишилари ҳаётидан ҳикоя қилади. Фильм сценарийсини А. Мадорский ва Д. Булгаков ёзишган, Уни ёш кинорежиссёр А. Қоболов постановка қилади.

Халқимиз она-Ватан, эл-юрт озодлиги йўлида қўксини қалқон қилган жасур фарзандлари хотирасини ҳеч қачон унутмайди, ҳамма вақт ҳурмат билан ёдда сақлайди. Ёзувчи Иброҳим Раҳим сценарийси асосида режиссёр Алберт Хачатуров яратаётган «Фарҳоннинг жасорати» бадий фильмида ўзбек танкист-жангчисининг Улуғ Ватан урушининг шиддатли жангларида қўрсатган жасорати, унинг ахлоқий фазилатлари тасвирланади.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, кинорежиссёр Зоҳид Собитов постановка қиладиган, биринчи ўзбек генерали, қаҳрамон Собир Раҳимов ҳақидаги фильм ҳам шу мавзудадир.

Ёзувчи Ю. Неверовнинг «Тошкент — non шаҳри» повести китобхоналарга яхши таниш. Сценарист А. Кончаловский шу асар асосида сценарий ёзиб, студиямизга топширди. Бу сценарийни талантили кинорежиссёр Шухрат Аббосов экранлаштирмақда.

Кинорежиссёр Латиф Файзиевнинг ёзувчи Сарвар Азимов ва Николай Рожков сценарийси асосида яратаётган фильми «Мен яхудийман» деб аталади. Бунда 26 ўзбек партизанининг Улуғ Ватан уруши йилларида қўрсатган мислсиз жасорати ва матонати мадҳ этилади.

Октябрь ниқилобнинг 50 йиллигига бағишланадиган фильмларнинг сўнгиси «Нима эксанг, шуни оласан» киноводевилдир. Бу асар сценарийсини ёзувчи Одил Ёқубов ижод этган. Уни ёш кинорежиссёр Ю. Степчук постановка қилади.

Киностудиямиз ижодий коллективи Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги байрамига бағишлаб чиқарадиган фильмлар асосан шулардан иборат. Бу фильмларнинг кўплари Октябрь ниқилобнинг 50 йиллиги нишонланаётган улуғ айём кунларида намойиш қилина, айримлари устидаги иш 1968 йилда ҳам давом эттирилади.

АБДУЛҲАҚ АБДУЛЛАЕВ.
«Ўзбекфильм» киностудиясининг директори

Замондошим портрети

«Менинг дўстим, менинг душманим» номли янги киносценарий Октябрь ниқилобнинг 50 йиллиги байрамига совғамдир. Унда ўзбек аёлининг маънавий камолотга етиши, мураккаб ҳаёт йўли, эзгу орзу-умидлари, юксак идеали, энг муҳими, унинг ўзига хос феъл-атворини тасвирлашга интидик. Қаҳрамонимизнинг исми — Лола.

Лола ёлғиз фарзандига яхши тарбия беради, ўқитиб олий маълумотли, жамият учун фойдали инсон қилиб етиштиради. У ўз ишидан ҳам қўнгли гўяда тўлган. Лола — ўзбек аёлларидан етишиб чиққан биринчи инженер, улкан ГЭС қурилишига раҳбар. Уни ҳамма ҳурмат қилади. У — депутат. Доланинг шахсий ҳаётида бир пайтлари фожиа юз берганди. Бу ўринда буюк Навоийнинг «Яҳон бўлмасун дўст, гар бўлмаса дўст» деган мисрасини келтириб ўтишни истайман. Чунки одам ўзига дўст деб билган ва шундай деб келган кимса душман бўлиб чиқса, қутилмаганда шундай ҳол рўй берса — бундан зўрроқ фожиа бўлмас.

Лола эътиқодлари турлича эканини билгани ҳолда Пўлат исмли мадраса мударрисини севиб қолганди. Сеғги киши қалбига ижозатсиз йўл олар экан! Лола ўз муҳаббатини анча пайтача барчадан сир сақлаб келади, юрак туйғуларини ҳаммадан яширишга жон-жаҳди билан интилади. Қўнчилиқ олдида ўзини ўта совуққон қилиб кўрсатади. Лола иродаси жуда қучли аёл эди.

Орадан кўп ўтмай Лола ўз севган кишининг ўта диндор, қолоқ тушунчали эканлигига тушуниб етди ҳамда ундан бутунлай юз ўгиради. Ииллар ўтади. Лоланинг ақли, истеъдоди, олижаноб қалби унга эл-юрт фаровонлиги йўлида меҳнат қилишга қанот бағишлайди.

ФАТТОҲ ЗОҲИДОВ,
кинодраматург

Биринчи қўнғироқ

Ҳар бир ижодкор ўз асарига қалб қўрини — ижодий меҳнатини сарф этади. Аммо ер юзидида озодлик, тенглик қарор топган янги жаҳоннинг йиллаб берган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги байрамига бағишланган асар санъаткордан янада катта масъулият талаб этади. Бунинг Октябрь инқилобининг шонли 50 йиллигига бағишланган биринчи асарим — «Ойдин саҳифалар» бадий фильмида яққол ҳис қилганман.

Биз, совет кишилари, ҳозирги фаровон ҳаётга осонликча эришганимиз йўқ. Уни кураш ва қўрбонлар билан қўлга киритилди. Революция ғалаба қозongan дастлабки йилларда совет кишилари олдига бартараф этилмиш зарур бўлган қатор вазифалар турарди. Шулардан бири маданий революция ўтказиш вазифаси эди. Чунки аҳолини ёппасига саводхон қилмай туриб, ўлкада социализм қуриб бўлмасди. «Ўзбекфильм» киностудияси ижодий коллективи томонидан ана шу давр ҳақида яқинда яратилган фильмлардан бири «Сайёт қўнғироғи» бадий фильмидир. Бу фильмни ёзувчи Дмитрий Холендрo сценарийси асосида постановка қилдик.

«Сайёт қўнғироғи» бадий фильмидаги воқеа йнгирманчи йилларда Ўзбекистоннинг чекка қишлоқларидан бирида кечади.

...Тонг. Қишлоқ аҳолиси уйғонганига анча вақт бўлган. Ҳамма ўз юмушига киришиб кетган. Қишлоқ чеккасидаги пастаккина иморат айвонидан қўнғироқ овози атрофга таралади. Қўнғироқни қишлоқдаги биринчи ўқитувчи Холмда чалмоқда. Лекин қўнғироқ овозига ҳеч ким эътибор бермайди. Холмда қишлоқда илк бор очилган янги мактабга ўқувчилар келмаганидан қаттиқ қайғуради, изтиробга тушади... Лекин халқ маърифатга чанқоқ, фақат у жаҳолат қўнида, уни уйғотиш керак.

Фильмда Холмданинг чекка қишлоқда кишиларни илмли қилиш учун олиб борган кураши, бу йўлдаги қийинчиликлари тасвирланади. Асарда ўзбек актёрлари билан бир қаторда қардош республикаларнинг кино артистлари ҳам иштирок этдилар. Умуман, фильмининг интернационал коллектив яратди, дейиш мумкин. Бу асаримиз кинотомошабинларга манзур бўлса, ўзимизни бахтиёр деб ҳисоблардик.

ИҲЛОДШ АЪЗАМОВ,

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, кинорежиссёр

Яратиш орзуси қалбимда

Кинода образ яратиш жуда завқли ва масъулиятли вазифадир. Кинофильмда роль ижро этар экансан, ўзининг катта даврада имтиҳондан ўтаётгандек ҳис этасан, киши. Сабаби, фильм фақат бир марта суратга олинади, лекин уни миллионлаб киши томоша қилади. Миллионлаб киши ишингизга баҳо беради. Мен биринчи марта кинорежиссёр Зоҳид Собитовнинг «Фарзандлар» бадий фильмида Гулнор образини яратгандим. Кейинчалик «Ҳаётга қайтиш» киноновелласида она образини, Латиф Файзиевнинг «Иккинчи баҳор» бадий фильмида агроном қиз Хосият Бектоева, Зоҳид Собитовнинг «Ҳамза» бадий фильмида Санобар, «Тожикистон» киностудиясида кинорежиссёр Тоҳир Собиров яратган «Довжурлар» бадий фильмида Заррина образларини яратдим. Бу образларнинг баъзиларидан озми-кўпми қўнғим тўлган бўлса, айримларини яхши ижро этганим, дейишга ботинолмайман. Шундай пайтларда томошабин олдига халқ кўп қарвдор эканлигини ҳис этаман.

Яқинда кинорежиссёр Иҳлодш Аъзамов яратган «Сайёт қўнғироғи» бадий фильмида мен Тозағул образини яратдим. Бу менинг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги байрамига кичкинагина совғамдир.

Киши орзусиз яшай олмайди. Менинг ҳам катта орзуларим бор. Энг биринчи навбатда биз билан ёнма-ён яшаб, меҳнат қилаётган тенгдош дугонам образини, иррадали, юраги орзу ва жасоратга тўла азиз замондошим образини яратиш орзуси қалбимга тинчлик бермайти. Орзумга етишимга ишончим комил.

ШАРОФАТ ШОКИРОВА,
киноактриса

Тўёна фильмлардан — (юқоридан пастга) «Сайёт қўнғироғи», «Йигирма олтинчига отилмасин», «Қалбингга кўеш», «Ойдин саҳифалар», «Икки дил достони» фильмларидан кадрлар.

Ю. Ершов, О. Юсупов, Н. Касьянов,
П. Капустанский фотолари.

Бири-биридан кўрам йўлдош шаҳар уйлари.

Сергели — дўстлик шаҳри

Муҳаррамхон ишдан эндигина қайтиб келиб, турган ҳам эдики, севиниб-қувониб Мирзараҳмат келиб қолди.

— Муҳаррамхон! Суюнчи, суюнчи! Уй беришди бизга, уй...

— Вой, дадаси, ростданими? Қардан?

— Уй бўлганда ҳам данғилла-ма уй, йўлдош шаҳардан.

— Сергелиданими?— сўради Муҳаррамхон ҳамон қулоқларига ишонмай.

— Ҳа, ўша ердаги янги уйлари-дан.

Муҳаррамхон оиласига бир неча ой бошпана бўлган чодир-палаткага назар ташлаб қўйди. Кўз олдида zilзиладан путури кетган, кейинги зарбадан сўнг яшашга ярамай қолган уйлар гавдаланди.

Катта шаҳарга юз берган фалокат қалбларни уртаб юборди. Лекин ўша кунларнинг ўзидаёқ «Ҳеч ким бошпанасиз қолмайди!» дея эълон қилди республика ҳукумати ва партия ташкилоти. Бу тошкент-

ликларнинг руҳини кўтарибди. Ҳамма бир ғайратига урат қўшиб ишлай бошлади. мамлакат уларга ёрдам б. Чилонзорда янги қурилиш маълари пайдо бўлди. «Високовол-ная ва Сергелида уйлар қўзиқориндек кўпаяпти», деб ёзишди газеталар. Дарҳақиқат шундай эди.

Шаҳарга яқин колхоз ерларидан уй-жой қуриш учун участкалар тақсимланди. Қулай ва чиройли коттеджлар қурила бошланди. Биронта оила ҳам эътиборсиз қолмади. Кузининг совуқ кунлари бошланмасданоқ палаткалар тарк этилди. Мана Муҳаррамхонларга ҳам навбат келибди. Унинг шодлиги шунда. Бу юртда ҳеч ким қулфатда яқкаланиб қолмайди.

Эртасига эрталаб эр-хотин уй кўргани кетишди. Боришди-ю, иккалови ҳам ҳайрон қолишди. Шунча тез муддатда бутун бир шаҳар бунёд этилибди. Кенг, текис кўчаларнинг икки томонига тизилган икки қаватли бинолар ҳавасингизни келтиради. Уларнинг деворлари

ёрда деб ниб. бутун азамат — Уч. гедж д. хон. Шунда зараҳма дош ша з-уйга к лари То

Беш ойда қурилиб, фойдаланишга топширилган бу шаҳар 1966 йилнинг 2 ноябрида 300 хонадонни ўз бағрига олди.

Мактабни

Шундай оғир дамларда ёрдам қўллари-ни чўзиб, бу ажойиб шаҳарни қуришда фидокорлик кўрсатган қардош республикалар бинокорларига раҳматлар дейишяпти, Муҳаррамхонлар.

Рассом: Л. Салимжонова.

тушган экан. Йигит уни шошмайгина артди-да, Сони-а узатди.

— Ма, Сони, ол. Худога шукур, топилди...

Файзининг титроқ босган бармоқлари Сонининг қўлига тегиб кетди. Сониники ҳам титрарди. Иккови уялганларидан ерга қарашди.

— Кўп раҳмат сенга,— титроқ овоз билан деди Сони.— Кечаси қабр устида эмаклаб юришингни... Хўп юрагинг бор экан!

— Бу ерда учрашиб қолганимизни қара-я,— деди Файз.— Қайси йўл билан борасан уйингга? Қузатиб қўямми?... Сони, ростданам, исимини қаердан биласан?

— Мен сени кўпдан биламан...— деворнинг нураган жойига қўлини қўйди қиз.— Менинг холамга қўшнисизлар.

Улар бирга кетишди.

— Сенга кўпдан-кўп раҳмат,— деди қиз, эшигига етиб келгач.

— Хой, ким у?— деб қичқирди муюлишда ўтирган қоровул.

— Дадаг уйғоқ эканлар,— деди Файз оҳиста.— Сенингга бора қол. Бўлмасам эшитиб қоладилар... Билагузинг мунчаям жаранглайди-я!

Файзининг назарида Сони унга жавобан жилмайиб қўйгандек бўлди.

Биринчи учрашувдан кейин Сони билан Файз аҳён-аҳёнда учрашиб турдилар. Бир-бирларига тўқнаш келган шундай дмларда юраклари тўхтаб қолгандек туюларди уларга. Хайрлашшидан илгари иккови бир-бирларига узоқ тикилиб қолишарди. Кейин Сони тор, қингир кўчага чақмоқдек отилиб кириб кетарди. Қиз қаддини тик тутиб, қўлларини силкиб, югуриб кетар, бошидаги рўмоли шамолда ҳилпирарди. Файз бўлса қалбидан отилиб чиқишга тайёр турган шодлигини тўкиб солиш учун ҳўкизга ортнлса, белини синдирадиган каттакон харсангини кўтариб, ерга уради.

Сонининг дугоналаридан бирининг тўйи яқинлашиб қолган эди.

Куллардан бир кун Файз билан Сони хароба яқинида ўтиришаркан, йигит қизга:

— Албатта тилла баргак олиб бераман сенга. Карамнинг пулини оламан-у, ўртоғинингнинг тўйингача тилла баргакни келтириб бераман. Кўрасан хали! Тоza тилладан... Пешанангга бирам ярқирасинки! Ойдай ярқирайди! Сони, қани энди йўлларингга тилла баргаклар сосам! Сони! Сони, гўзалим!— дея энтикди.

Сони нозик бармоқларига фил суягидан ясалган нақшандор тароғини олиб, йигитнинг қўюқ сочларини тарар экан:

— Бунинг нима кераги бор, Файз? Тилла баргакни бойларнинг қизлари тақади,— деди.

— Йўқ, албатта олиб бераман. Қандай бўлмасин, олиб бераман.

Орадан бир ҳафта ўтиб, Файзининг пули ўн тўрт रुपияга етганида қишлоқ заргарига бориб, тилла баргак буюрди. Ростини айтганда тилла баргакнинг ичи бошқа нарсадан бўлиб, юзига юпқа қилиб тилла қопланган бўлса-да, лов-лов ёнар, зиҳига терилган садафлар ой атрофидаги юлдузлардай ярқирарди.

Қоронғи кечаларнинг бирида экинини сўғоргани кетаётган Файз қишлоқдан ярим мил нари бормасидан йўл четндаги буталар орасидан тўрт соя отилиб чиқиб, йўлини тўсди. Файз додлаб, уларнинг қўлидан чиқишга қанчалик уринмасин, унинг оёқ-қўлини боғладилар-да, миршабхонага олиб кетдилар.

У ерда, керосин чироқ ёруғида миршаббошининг катта салласига қўзи тушди Файзининг.

Миршаббоши қўлочкашлаб туриб, кучининг бориचा йигитга бир неча бор устма-уст шалаоқ урди.

— Хайовон! Муттаҳам! Нокае!.. Бу арамас кечалари даласида ишлабди! Карамфурушлик қилибди!.. Буйруғимдан бош толаганининг жазоси шу! Яна бир муттаҳам қўлга тушадиган бўлса, итларга ем қиламан,— миршаббоши ифлос сўзлар билан сўкинди.

Файз оғриқнинг зўридан миршабхона остонасидан сирғилиб тушди, букчайгани ҳолда қоронғи кўчалар билан қабристонга томон кетди. У ерга етгач, қабристоннинг вайрона деворига суянди-ю, оҳ тортиб юборди. Шу чоқ новдалари билан юлдузли осмонни тўсиб турган дарахтларнинг қўюқ сояси тагидан бир қиз чиқиб келди. Унинг билагузуклари ҳар қадамда жингилларди. Бурнидаги олтин булоқиси кичкинагина ой сингари ялтирарди. Сони Файз теласида энгашди ва рўмолининг учи билан жароҳатидан оқаётган қонни арта бошлади. Файз қонга беланган қўллари билан қизнинг қўлларини топди ва кафтига тилла баргакни қўйди.

КАСАБА СОЮЗЛАРИ

«Касаба союзларининг вазифаси нималардан iborat ва у аёлларга нима беради? Шу ҳақда кенгроқ би-лишни истардим».

Н. АХМЕДОВА

Бухоро

Бу саволга Ўзбекистон касаба союзлари Советининг секретари **Маъмура ИҶЛДОШЕВА** жавоб беради.

Мамлакатимиз касаба союзла-ри олдида турган вазифа ва унинг кенг меҳнаткаш оmmasига бераётган имкониятлари чексиз, албатта. Ҳаммасини санаб ўтир-май, энг муҳим томонлари ҳақи-да сўз юритсак.

Касаба союзлари меҳнаткаш-ларнинг сиёсий-маданий савияси-ни оширишга, техникани эгал-лашга ҳар тарафлама ёрдам бер-гани каби ишлаб чиқариш илғорлари тажрибасини омма-лаштиради ва янгилик ижодкор-ларини қўллаб-қувватлайди. Шу-нингдек ишчилар орасида соци-алистик мусобақани уюштириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни уз-луксиз ошира бориш, маҳсулот таннархини камайтириш ва унинг сифатини яхшилаш, ишлаб чиқа-ришни автоматлаштириш ва ме-ханизациялаш ҳам касаба союз-ларининг муҳим вазифасидир. Ка-саба союзлари саноат ва қишлоқ хўжалигимиздаги битмас-туган-мас имкониятларни топиш ва улардан унумли фойдаланишни ташкил этадилар. Ишлаб чиқа-риш корхоналарида меҳнат ша-роитининг талабга жавоб бера-диган даражада бўлиши, меҳнат қочунининг бузилмаслиги, турар жой биноларнинг планга муво-фиқ ўз вақтида қуриб биткази-лиши, уларни тўғри тақсимлаш, савдо ташкилотлари ва жамоат ошхоналаридаги ишлар, соғлиқ-ни сақлаш, аҳолига коммунал ва майший хизмат қилиш корхона-ларининг ишини назорат қилиб боришда ташаббус кўрсатиш ҳам касаба союз ташкилотларининг бурчидир.

Бу борада касаба союзлари-нинг меҳнаткаш хотин-қизларга кўрсатаётган ғамхўрлиги айниқ-са диққатга сазовордир. Болалар таълим-тарбиясини ҳар томонла-ма яхшилаш, богча, ясли, пионер лагерлари сонининг йилдан-йил-га ошиб бораётганлиги фикри-мизнинг далилидир.

Касаба союз ташкилотлари-нинг бутун фаолияти меҳнаткаш оммани коммунистик руҳда тар-биялашга қаратилган бўлиб, иш-да содир бўлган камчиликларни софдиллик билан очиб ташлаши, ва ишлаб чиқариш интизомини бузувчиларни танқид қилиши, эс-ки урф-одатларга қарши актив курашмоғи лозим. Касаба союз-ларининг республикамиз миқёси-да олиб бораётган ишларига на-зар ташласак бу борада қанча-дан-қанча ютуқларга эришгани-мизни яққол кўрамыз.

Биргина Тошкент тўқимачилик комбинатида 1817 хотин-қиз меҳ-нат зарбдори ва коммунистик меҳнат бригадасининг аъзоси де-ган юксак ном олишга сазовор бўлди. Чирчқ электрохимия ком-бинатида аёлларнинг 95 процен-ти коммунистик меҳнат брига-даси номини олиш учун кураш-моқда.

Бизнинг мамлакатимизда тех-ника хавфсизлиги, гигиена-санитария шaroитининг талабга жавоб берадиган бўлиши, иш жо-йида бахтсиз ҳодисаларнинг со-дир бўлмаслиги ва касалликнинг олдини олиш каби омилларга катта эътибор билан қаралади. Касаба союз ташкилотлари ай-ниқса хотин-қизлар меҳнатини энгиллаштириш устида кўпроқ ғамхўрлик қилади. Бунга меҳ-натни механизациялаштириш ва автоматлаштириш орқали эри-шилайти. Бу эса фақат ишлаб чиқаришни юксалтирибгина қол-май меҳнатни энгиллаштиради.

Хотин-қизлар саломатлигини қўриқлашда Оҳангарон пла-ст-масса буюмлари заводи коллек-тиви яратган қулайликлар диқ-қатга сазовордир. Бунда кишига ором берадиган «иклим» яратил-ган, чангни сўриб оладиган вен-тиляторлар ишлаб турибди. Ёз кунлари шипга ўрнатилган шиша трубалардан ўтадиган сув цехни салқинлаштиради. Деворлар, шип

ва цехдаги асбоб-ускуналар тех-ника кондаларига мос, юксак дид билан чиройли рангга бўял-ган.

Пахтачиликни комплекс меха-низациялаш асосида колхозчи хотин-қизлар меҳнати ҳам анча энгиллаштирилди. Яқин кела-жақда пахтакор аёлларимизнинг меҳнати бундан ҳам энгилла-шади.

Совет кишиларининг турмуш даражаси тобора яхшилана бо-раётгани давлат социал страхо-ваниесининг ривожлана бораётга-нидан далолат беради. Совет Иттифоқида меҳнаткашларни со-циал страхование қилиш тўлали-гича давлат ҳисобидадир. Меҳ-наткашларга медицина ёрдами кўрсатиш, меҳнатга вақтинча яроқсиз бўлиб қолганлар ва ҳо-миладор аёлларга ҳақ белгилаш, янги туғилган чақалоқни парва-риш қилиш учун қўшимча от-пуска бериш, меҳнаткашларнинг даволаниши ва дам олиш учун санаторий, дам олиш уйларига путёвкalar бериш, қарилк пен-сияларини тайинлаш каби маса-лани ҳар қайси корхонанинг ка-саба союз ташкилотлари муста-қил ҳал қилади. Утган 1966 йил-нинг ўзида биргина бизнинг рес-публикамиздан 40 минг хотин-қиз Украина, Латвия, Москва, Кис-ловодскдаги санаторий ва дам олиш уйларида ҳордиқ чиқариш-ди. Ҳомиладор аёллар учун таш-кил этилган дам олиш уйида ҳар йили 1920 хотин шифо то-пади.

Касаба союз ташкилотлари, унинг маданий-маориф муассаса-лари болалар тарбияси соҳасида ҳам катта ишлар қилмоқда. Фа-брика-завод касаба союз ташки-лотлари ва маҳаллий комитет-лар қoшида ташкил этилган 3170 комиссияда 15800 актив иш олиб бормоқда. Улар ота-она-ларга бола тарбиясида қўмакла-

Атиргул

Августнинг сўнги кунлари... Куз кирган эди. Кун ботарди. Момақалдиросиз, чақмоқсиз қуйган ногаҳоний шошқин жала кенг далаларимизни эндигина селоб қилиб ўтганди.

Шафақ алангаси ва ёмғир суви қучган уйнинг олдидаги боғ ял-ял тутаб ёнарди.

У меҳмонхонадаги стол ёнида чуқур хаёлга чўмиб, қия очиқ эшик тирқишидан боғ томон қараб ўтирарди.

Мен ўша дамда унинг кўнглидан нималар кечаётганини сезиб турар эдим. Унча узоқ давом этмаган, лекин азиятли курашдан сўнг шу дамда ўзи энди тоб беролмайдиган ҳиссиётга берилганини билиб турибман.

У бирдан ўридан туриб, аста юриб боққа чиқди-ю, ғойиб бўлди.

Бир соат ўтди... икки соат ўтди, ундан ҳамон дарак йўқ. Шунда мен ҳам уйдан чиқдим-у у кетган хибондан аста юриб кетдим, унинг худди шу ердан ўтганига шубҳам йўқ эди.

Теварак-атрофни қоронғилик босиб, тун ёйилиб кела бошлаганиди. Бироқ нам қумлоқ йўлкада, қоронғилик пардаси ичида ҳам қип-қизариб турган юмалоқчина бир нима кўринди.

Энгашдим... Бу ҳиёл лаб очган гунча эди. Икки соат олдин бу атиргулни унинг кўкисида кўрган-дим.

Лойга тушган гулни авайлаб олдим-у, меҳмонхонага келиб, столга, унинг креслоси олдида қўйдим.

Нихоят, ўзи ҳам қайтиб келди, енгил қадам босиб, хонани бир айланди-да, стол ёнига ўтирди.

Унинг юзи ҳам оқаринқираган, ҳам жонланган, киприклари ортига яширинганидан кичрайгандек кўринган кўзлари атрофга ҳам қувонч, ҳам ҳаё билан боқарди.

У атиргулни кўриб, дарров қўлига олди-ю, унинг эзилган, лой теккан баргларига тикилиб қолди, кейин менга қаради — ногаҳон тўхтаган кўзларида ёш йилтирарди.

— Нимага йиғлаяпсиз? — деб сўрадим.

— Мана бу атиргулга. Кўринг, нима қолга тушибди.

Мен донишмандлик қилмоқчи бўлдим.

— Кўз ёшингиз бу лойни юйиб ташлайди, — дедим маънодор қилиб.

— Кўз ёши ювмайди, куйдиради, — деб жавоб берди ва ўчоқ-печга ўгирилди-да, гулни сўна бошлаган алангага ташлади.

— Аланга кўз ёшидан кўра яхшироқ куйдиради, — дея дадил хитоб қилди у. Ҳамон намдан йилтираб турган ажиб кўзлари шўх, мағрур ва бахтиёр кулди.

Тушундим, унинг ўзи ҳам куйган эди.

И. ШАМШАРОВ таржимаси.

шиш билан бир қаторда, болаларнинг мазмунли дам олишларини ташкил этишга ҳам ёрдам берадилар. Касаба союзларининг маданият уйи ва клубларида болалар ўртасида иш олиб борадиган 119 сектор ташкил этилган, 24 мингдан ошiq ўғил ва қизларимиз минглаб тўғарақларда ўзлари хоҳлаган ҳунарни ўрганаёптилар.

Касаба союз ташкилотлари маданий, оммавий ва жамоатчилик ишларига ҳётин-қизларни жалб қилишга ҳам алоҳида эътибор бер-

риб келмоқда. Кўпгина клубларда, маданият уйи ва саройларида ташкил қилинган бичув-тикув, ҳаваскорлар тўғарақларига, саломаатлик, педагогика университетларига қанчадан-қанча аёллар актив қатнашмоқда.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги тўйини муносиб кутиб олиш мақсадида республикамиз саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналари юксак ишлаб чиқариш маданиятига эришиш учун социалистик мусобақани қизитиб юборганлар. Бу ҳаракат меҳнаткаш хотин-қиз-

ларимизга янада катта қулайликлар ва енгилликлар яратишга имкон беради, албатта.

Республикамиз касаба союзлари ташкилотлари бундан буён ҳам аёлларимизнинг меҳнат шариоатларини яхшилашда, улуғ беш йиллик планда мўлжалланган боғча, ясли, даволаш ҳамда маиший хизмат кўрсатиш муас-сасаларини ўз вақтида ва сифатли қилиб қуриб битказишда республикамиз партия ва совет ташкилотларига яқиндан ёрдам берадилар.

Ўтган замонда бир чол қишлоқда тирикчилик ўтказа олмай, иш ахтариб шаҳарга борибди. мардикорчилик қилиб, бир оз пул йиғибди. «Шу пулни биронта ишончли одамга сақлаш учун берсам, ишлаб яна беш-ўн танга жамғарганимдан сўнг бу пулни ҳам олиб, қишлоққа — бола-чакам олдига кетсам»,— деб ўйлабди чол. Лекин шаҳарда унинг таниш-билиши йўқ экан. Нима қилсам экан, деб боши қотиб турганида эсига лоп этиб шаҳар қозиси тушиб қолибди. Бу режаси ўзига жуда-жуда маъқул бўлиб, қозининг олдига борибди.

— Келинг, ота, ҳўш, хизмат?— деб сўрабди қози.

Чол мақсадини айтибди.

— Баракалла ақлингизга, жонидилим билан сақлаб бераман. Қачон келсангиз, пулингиз мана бу тоқдадаги халтада туради,— дебди қози.

Чол хурсанд бўлиб, қозихонадан чиқиб кетибди. Орадан бир ҳафта ўтибди. Чол пулини олгани қозихонага келибди.

— Қози почча, сизга қолдириб кетган омонатини берсангиз,— дебди чол.

— Нега ёлғон гапирасан? Қанақа омонат пул? Тўхмат қилма менга! Гувоҳинг борми?

— Ҳа йўқ!

— Йўқ бўлгач, тўхмат-да бу. Қани жўна ҳозир, кўзимга кўринма!— ўдағайлабди қози.

— Тақсир, мен бечорани куйдирманг, не машаққатда тонган пулларимни беринг, жўжабирдай жонман. Болаларимга раҳмингиз келсин,— дея ёлворибди чол. Қози эса, қулоқ солмай, чолни уриб-сўкиб ҳайдаб чиқарибди.

Бечора чол кўчадаги ариқ бўйида не қиларини билмай хафа бўлиб ўтирган экан, ўтиб кетган паранжилик аёл унинг ёнига келиб,

— Отажон, сизга нима бўлди? Нега хафасиз?— деб сўрабди.

— Эй қизим,— жавоб берибди чол,— сўраб нима қиласан, бедаво дардга йўлиқдим, шунга бошим қотиб, юрак-бағрим қон бўлиб ўтирибман.

Аёл чачвонини кўтариб:

— Айтинг дардингизни, отажон, балки мен даво топа оларман,— дебди.

Аёл қистайвергач, чол охири қозининг товламачилигини бир бошдан айтиб берибди.

— Сизга ёрдам беришга уришиб кўраман,— дебди аёл.— Шу

Тадбирли

(Эртак)

ерда тура туринг, мен тезда уйга бориб келаман, тагин кетиб қолманг.

Чол ҳўп, дебди. Аёл уйига бориб, шу ёшига қадар чок тикиб, жамғарган пулларига олган бир шода марваридини қутчаси билан олибди-да, ўзи билан бир йигитчани эргаштириб, чолнинг ёнига қайтиб келибди.

— Ота, мен ҳозир қозихонага кираман, бир оздан сўнг сиз ҳам киринг, қозидан пулингизни қис-

танг, қози мендан уялганидан пулингизни қайтариб беради. Сиз чиққанингиздан сўнг йигитча киради ва нима дейишини ўзи билади,— дебди у.

Аёл қози олдига кириб, дебди:

— Ассалому алайкум, тақсир, мен фалон савдогарнинг хотиниман. Эрим савдога кетганда, мана шу дур солинган қутичага эҳтиёт бўл, агарда ўзинг уйда сақлашга кўрқсанг, қози поччамга олиб бор, у киши сақлаб берадилар, деб тайинлаб кетган эди. Мен бу қимматбаҳо дурни уйда сақлашдан хавотирланиб, сизга олиб келдим,— дебди.

— Баракалла, қизим, ақлингга балли, дебди дурни кўрган қозининг кўзлари ўйнаб.— Жоним билан сақлаб бераман.

Худди шу пайтда эшикдан чол кириб келибди, қозидан пулини қайтариб беришни сўрабди. Яна тонса, олдида омонатини ушлаб турган аёлнинг ҳам унга ишонмаслигидан чўчиб, қози сир бой бермай чолнинг пулини қайтариб берибди.

Чол қозихонадан чиқиши биланоқ аёл билан келган бола қозихонага кирибди.

— Ая, ая, поччамлар келдилар. Тезда бориб келиноинингни айтиб кел, дедилар. Юармиш-сиз,— дебди. Шунда аёл ўнғай-сизланган бўлиб,

— Тақсир, узр, куёвингиз савдодан қайтиб келибдилар,— дебди-да, қутчасини олиб, қозихонадан чиқибди. Қози бармоғини тишлаганча ўтирган ўрнида қотиб қолибди.

Чол аёлни кўчада кутиб турган экан.

— Ақл-хушингга балли қизим, муродингга ет, қўшганинг билан қўша қари,— дея уни қайта-қайта дуо қилибди.

Аёл ўз ақли, тадбири, фаросати билан бахтли яшаб, муродмақсадига етган экан.

Рассом: К. Воробьев.

Марьям Евкучова — филология фанлари кандидати. У Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг чет эл шарқи халқлари адабиёти бўлимида ишлайди. Ҳозирги кунда у «Эроннинг прогрессив шоирлари» монографияси устида иш олиб бормоқда.

А. Палехов фотоси.

Тошкентдаги 22-болалар поликлиникаси врачси **Ўлмас Жамилова:**
— Бахтиёржон соглом ўсяпти, яхши тарбияланыпти, — дейди кондитер фабрикаси ишчиси **М. Ваҳобовага.**
Б. Минзироҳия фотоси.

Тамара Исмоилова.

А. Угай фотоси.

Тамара спорт газетасининг янги сонини варақлар экан, бир мақолага кўзи тушиб қолди. Унда республикамизнинг машҳур сузувчиси Светлана Бабанинанинг янги рекорди ҳақида ҳикоя қилинган эди. Бу воқеа 1963 йилнинг март ойларида бўлиб ўтди.

Тамара Светлана сингари моҳир сузувчи бўлишни орзу қилди. Ана шу орзу уни тўқимачилик комбинати сув ҳавзасига етаклаб келди...

Тренер хипчадан келган, чуваккина бўлиб кўринган бу қизга «Сендан сузувчи чиқармиди» дегандек бир қараб қўйди-ку, лекин қизнинг кўнглини огритмаслик учун:

— Бизда ўрин йўқ. Урин тўлган. Балки бошқа жамиятга борарсиз,— деди.

«Урин йўқ. Урин тўлган...» Бу сўзлар Тамаранинг умидларини пучга чиқариб юборгандек бўлди. У ерга михлаб қўйилгандек турган жойида қотиб қолди. Тамара зангори сувда балиқдек сузаятган қизларга ҳавас билан термиди.

Орадан икки соат ўтди, қизларнинг машғулоти тугади ҳамки, Тамара ҳамон шунда эди.

Бўни кўрган тренер ўз ёшлигини эслди. Ахир спортда касбга муҳаббат, тиришқоқлик ва ирода каби хусусият зарур эмасми. Тамарада спортнинг бу турига ҳавас ва муҳаббат бор. «Қани бир синаб кўрайлик-чи,

СУЗУВ МАЛИКАСИ

балки тиришқоқлик ҳам бордир унда. Шу ҳаёлларга борган Валентина Алексеевна:

— Тамара, эртаги машғулотларга албатта кел,— деб тайинлади.

Машқлар бошланди. Тамара ўша кунлари ўзининг кўп вақтини стадионда ўтказарди. У тренер ўйлагандан ҳам ортиқ тиришқоқ, иродали ва интизомли шогирд чиқди. У стадионга ҳаммадан олдин келар ва ҳаммадан кейин кетарди. Бу ёш тренери ташвишлантира бошлади. Чунки Тамара сузиш бўйича тобора маҳорати ошиб бораётган эса-да, умумий чидамлик кучи етишмай қолаётган эди. Бу бош тренер Виталий Тихонович Бондаренкони ҳам ўйлатиб қўйди. Улар биргаликда маслаҳатландилар. Унинг ўзига хос индивидуал план тузиб бердилар. Бу планда сузишдан кўра умумий жисмоний куч тўплаш машқлари кўпроқ ўрин олганди.

Кўп ўтмай бу усул ўз самараларини кўрсата бошлади. Тамара жисмоний чиниқди, кучи ошарди. У ўша пайтлари крол (қўллар билан галма-гал қулоч ташлаб сузиш) усулида сузар ва сузишнинг бу турида анча муваффақиятларни қўлга киритган эди. Кейинчалик у тренерларнинг маслаҳати билан дельфин усулида сузишга ўтди. Бу оёқ-қўлларни бир ритмда ҳаракат қилдиришни талаб қиладиган, кролга қараганда анча мураккаб усул ҳисобланишига қарамай, Тамара уни тезда ўзлаштириб олди. Кўп ўтмай у иккинчи спорт разрядига эга бўлди.

Қуруқликдаги машқлар қанча кўп ва мунтазам ўтказилса, сувда шунча эркин, шунча тез, шунча маҳорат билан сузилади. Шу сабабли Тамара енгил атлетиканинг барча турлари билан шуғулланди. Гимнастика машқлари,

тонгги зарядка ҳаётига сингиб кетди. Штанга кўтарди. Баскетбол, волейбол ўйнади. Бу мунтазам машқлар, айниқса умумжисмоний кучларни йиғиш машғулоти Тамарага бирин-кетин ютуқлар келтира борди.

Мана гўзал Болгария. Ўзбекистоннинг кучли сузувчи қизлари традицион дўстлик матчини ўтказиш учун бу ерга келганлар.

Тамаранинг ҳам ҳаяжони чексиз. Чунки у Ўзбекистоннинггина эмас, бутун Совет Иттифоқининг спорт шарафини ҳимоя қилади. Ўзбекистонликлар галаба қозонишди. Тамара ўз дугоналари орасида биринчи ўринни эгаллашга муваффақ бўлди.

Юқорида эслатганимиздек, Тамара янги-янги ютуқларни қўлга кирита борди. Москва, Харьков. Ужгород шаҳарларида ўтказилган мусобақаларда дўстларининг, томошабинларнинг олқишларига сазовор бўлди. У СССР терма командаси составига киритилди. Мастерликка кандидат нормасини бажарди.

1966 йилнинг 29—31 октябрида болгариялик дўстлар жавоб визити билан Ўзбекистонга келишди. Болгария сузувчилари билан традицион матч учрашув мусобақалари бу сафар Навоий шаҳрида ўтказилди. Ўзбекистон спортчилари команда ҳисобида ҳам, яккама-якка мусобақаларда ҳам галабани қўлга киритишди. Тамара бу сафар ҳам ўзини кўрсатди. У дельфин усулида 100 ва 200 метрга сузишда тенгдошлари орасида биринчиликни эгаллади.

Аммо Тамара Исмоилова бу муваффақиятлар билан қаноатланиб қолмади. У яна машини давом эттираётгир. Сиз Тамарани ҳар оқшом тўқимачилар стадиони бассейнида учратишингиз мумкин.

С. АБДУЛЛАЕВ

Бир Тўйда кўрганларим

Ишдан қайтиб келсам, ёзув столим устида кон-верт ётипти. Очдим: «Сизни қизимиз Гўзалхоннинг никоҳ тўйига ташриф буюришингизни илтимос қиламиз...»

Тўй. Инсон ҳаётидаги энг ажойиб дам. Отахон шоиримиз Гафур Ғулом ёзганларидек:

«Тўй умрда оз бўлажак сийрак тантана...»

Гўзалхон! Иسمи жисмига монанд бу қиз маҳалламининг олд қизларидан, ўтган йили ўрта мактабни тугатган эди. Мактабда секретарь бўлиб иш-лаяпти деб эшитганман, куёвни танимайман. Эҳтимол ўзи билан бир ерда ишлар, балки бирга ўқигандир. Бунинг нима аҳамияти бор. Гўзалхон ақлли қиз. Ўзига ҳаёт йўлдоши танлашда янглиш-майди! Хуллас, эрта оқшом унинг тўйига чиқаман. Нима совға қилсам экан? Топдим! Битта катта гулдаста, «Эртак» деган торт! Гул ҳамиша улуғла-нади.

Дастурхончи торт билан гулдастамни кўриб, эн-саси қотди шекилли, қўлимдан олишни ҳам лозим кўрмади, хизмат қилиб юрган йигитлардан бирига имо қилди. Йигит совғаларимни олиб, ичкари уй-га, тоқдада қатор териб қўйилган косалар ёнига элиб қўйди...

Ҳовлига назар ташладим. Усти нозу неъматлар билан тўла узун стол меҳмонларга мунтазир. Уй-ларнинг ҳаммаси хотин-халаж билан тўла. Ўрта-да катта дастурхон. Теграсида аёллар тиқилишиб

ўтиришибди. Кўпчилик еб-ичганларидан қолганини дастурхонга тугиш билан банд... Одам шу қадар кўпки, тўйхона ағалари кўз таниш кишиларнинг ҳаммасини қолдирмай таклиф қилган кўринади.

Рўпарадаги каттагина хонага қизнинг сепини ёйиштипти. (Ич кўйлақдан тортиб, дастурмолгача эсдан чиқаришмапти).

— Гўзалхон бу ёқда, юринг,— дея янги очилган туйнукдан бошқа ҳовлига бошлади мени бир аёл.

Иккита қатлама, устида бир ҳовуч қовурма чуч-вара, битта тақсимчада оқ қант, биттасида парвар-да, бир пиёла сабзи мураббоси безаб турган патнус атрофида беш-олти қиз бир-бирига мўлтираб ўти-ришпти. Чамаси буларнинг бир-иккиси Гўзалхон-нинг ишхонасидан бўлса, қолганлари менга ўхшаш маҳалла-қўйдан ёки қариндош уруғларининг қизи.

Ичим пишиб кетди. Шу чоқ кўча томондан бо-лалар «келди! келди!» деб қувиллаб қолишди. Дик этиб тўйхонага ўтиб кетдим. «Заказное» деган катта машинадан қариялар тушяпти. Хизматда юр-ган йигитлардан бир нечаси эшик олдида қўл қо-вуштириб, ҳайкалдек қотиб туришпти. Одамлар пичирлаб, сўзлашишга ҳаракат қилишади. Тушу-нолмайман, тўй ҳам шунчалик жимжит ўтадими?

Орадан чамаси ярим соатдан мўлроқ вақт ўтди, бирдан карнай-сурнай товуши эшитилди.

Кўп ўтмай бир тўда шира кайф йигитлар дав-расида қуёв ҳовлига кириб келди.

МАННИЙ БЎТҚАСИ

Сутга чорак стакан сув қўшиб қай-натилади-да қайноғи тўхтатилмай манний аста сепиб қовланади. Шакар ва бир чимдим туз қўшиб, кучсиз алангада 10—15 минут пиширилади. Тайёр бўлган манний бўтқасига сариёғ аралаштириб, бир оз совитил-гач болага едирилади.

Чоракан бир стакан сутга уч қо-шиқ манний уни, ярим чой қошиқ шакар, бир чой қошиқ сариёғ ишла-тилади.

ПАЗАНДАЛАР МАСЛАҲАТИ

КИЧКИНТОЙЛАР ТАОМИ

Эмизукли бола олти ойлик бўлганда қўшимча овқат билан боқиш-га ўтилади. Баъзи оналар шу даврда болага алоҳида овқат тайёрлаб беришга эринибми, ёки ҳафсала қилмай ўзлари нима есалар унга ҳам шундан берадилар. Бу мутлақ зарарлидир. Негаки, боланинг нозик организм, айниқса ошқозони катталар истемол қиладиган овқатни сингдиrolмайди. Боланинг ичи оғриб, чиққираб йиғлаши, нормал ўсмаслиги кўпинча нотўғри овқатлантириш оқибатида келиб чиқади. Бунга йўл қўймаслик учун болага алоҳида овқат пиширишдан эрин-маслик керак.

Қўйда эмадиган болалар учун мўлжалланган овқатларнинг баъ-зиларини қандай ва қай миқдорда тайёрлаш ҳақида гапираимиз.

ШИРГУРУНЧ

Гурунчининг курмаги тозаланиб, яхшилаб ювилади. Ярим стакан қай-наб турган сувда гурунч ёзилгунча пишириб, ширгурунча мўлжалланган сутнинг ярми солинади-да, гурунч обдан пишгунча қайнатилади. Пишиб

чиққан гурунчини обдан эзиб қолган сутни қўйилади. Унга шакар, туз со-либ қайта қайнатилади. Қайнаш дав-рида қошиқ билан доим аралаштириб туришни унутманг.

Қизнинг онасини қўли-қўлига тегмайди, ҳали таванхонага, ҳали нонвойлар олдига юради. Ҳансираган, чарчаган, асабий... Бир гала эркаклар тўпида ўтирган отанинг оғзи қулоғида... Тўй томоша бўлаётган, ўйин-кулги, дилкашлик манбаи ҳисобланган, турна қатор одам келиб-кейтиб, сон-саноқсиз тоғаралар, тугунлар бетўхтов ўтаётган жойда ҳаммадан кўра ўзини хурсанд, шод-бахтиёр деб сезиши керак бўлган қиз — Гўзалхон йўқ. У қўшни уйда, ким билсин нима хаёлда ўтирибди.

— Одат ўзи шунақа, Зийракхон. Қиз деган ота-она бағридан бировнинг уйига боради, обрў олиш керак, обрў,— деди қизнинг холаси расм-русмини оқлаган бўлиб.

— Бечора Гўзалхон ЗАГСдан ўтишаётгандагисини демасангиз кўёв болани умри бино бўлиб кўрган эмас. Ботирбекнинг қандай йигит, феълитвори қанақа билмайди ҳам,— деса бўладими ёнимда турган жувон шивирлаб.

Афсусланиб кетдим. Илгари ҳам эшитгандим. Ҳаётимизда ҳалигача ана шундай ёмон иллат — уйма-уй юриб қиз ахтариш одати бор.

Қиз ахтарувчилар баъзи уйга кириб, асосан уруғ-аймоққа, хонадондаги рўзгорга назар соладилар. Уй жиҳози бир ҳолатда экан, деб камситиб ҳам қўядилар. Яна бир тоифаси «бизга уйда ўтирган, ўқимайдиган, ишламайдиган қиз керак» деб очик айтидилар. Ҳозир ишламайдиган, уйда ўқимай ўтирадиган қиз борми!

Кўёв-навкар деганлари қандай тасир-тусур би-

Рассом Т. Муҳаммедов.

лан келган бўлса, қийқириқ тўс-тўполон билан бир зумда жўнаб қолишди. Ярим соат ичида тортилган қуюқ-суяқни еб-ичиб, столдаги мева-чеваларни ҳам шипшийдон қилиб кетишди. Ирим эмиш. Йўқ, бу маданиятсизлик!

Кўёвникида янгича бўлади дейишиб эди, янгича тўйни кўрмадим. Тўғри, ҳовлида элликка яқин одамга мўлжаллаб, гир айлана стол тайёрланган, кўпчилик ўринни ўзимиз — келин узатиб келганлар эгалладик. Қизниқига борган йигитларнинг кўпи кўчадаёқ тарқаб кетишибди. Бу ерда ҳам яна жим-жим ўтирилди. Аллақайёқдан қақириб келинган икки машоққ ҳар замонда тор чалиб, алми-соқдан қолган бачкана лапарларни айтиб қўярди. Бефайз ўтаётган тўйда ўтириб, аввалги ҳафта борганим Зухраҳоннинг тўйи эсимга тушиб кетди, катта ҳовли, чароғон, ажойиб нози-неъматлар билан безатилган дастурхон...

Зухраҳон ишлайдиган фабриканинг бадний ҳаваскорлик тўғараги ашула ва рақслар ижро этиб тўйни қизитди. Тўйга келганлар ҳам ўз санъатини кўрсатишди. Эзгу орзу-тилаклар, самимийлик билан ҳадя этилган содда ва камтарин тўёналар... Тўй ниҳоясига етгач келин билан кўёвни дўстлари музика-куй садолари остида улар учун ажратилган, ясоғлиқ хонага кузатиб қўйдилар. Ҳар икки томон келин-кўёвга атаганлари билан бу хонани тўй бошланмасдан бир кун илгари шинамгина қилиб безаб қўйишган эди. Негаки тўй умрда бир бўладиган маросим, у ҳар жиҳатдан чиройли, назокатли, кишиларнинг сидқидилдан иштироклари билан ўтиши керак.

Гўзалхон билан Ботирбекларнинг тўйида-чи? Янгича тўй, деган номи бор-у, моҳияти, мазмуни эскича!

Келинга ажратилган уй қуп-қуруқ. Бир вақт Гўзалхоннинг моли келиб қолди. Биров стул кўтариб ўтади, бошқалари шифоньер, стол, сандиқ, самовар, кровать дегандек. Ҳаммасини олиб кириб, бурчакка уйишди. Ана шу бесаранжом оморб тусига кирган хонага келиннинг янгалари ёшларни олиб кириб кетди.

Келиннинг юки бир кун олдин жўнатилиб, ёшлар безатилган уйга киритилса бўлмасмиди. Бир тўйга шунча харажат, шунча уриниш, шунча ноқулайлик.

Гўзалхоннинг тўйидан олган таассуротларим шу. Ўзида қандай таассурот қолди экан, уни билмайман.

Болага беришдан олдин сариёғ қўшилади.

Чораккам бир стакан сутга бир ош қошиқда гурунч, бир чой қошиқ шакар ва сариёғ ишлатилади.

КАРТОШКА ШҲРВА

Артиб ювилган картошкага бир стакан сув қуйиб, қайнатилади. Картошка пишиб чиққанда сувдан олиб обдан эзилади. Ҳосил бўлган бўтқани картошка қайнаган сувга солинади ва сут, туз қўшиб яна қайнатилади.

Бир дона пишган тухумнинг сариғини бир чой қошиғидаги сариёғда эзиб, картошка шўрвага аралаштирилади. Шўрва оғиз қуйдирмайдиган бўлганда болага берилади.

Бу касаллик ёш болалар ора-
сида кўп учрайди.

Кўкўйўтал касаллигининг мик-
роби кўпинча бемор йўталганда,
аксирганда, сўзлаганда атрофда
тулук томчилари орқали тарқа-
либ соғ одамга ҳаво орқали
юқади. Баъзида эса идиш-товоқ,
ўйинчоқлар орқали ҳам юқиши
мумкин. Касаллик белгилари кў-
пинча аста-секин кўринади. Ав-
вало болада лоҳаслик, овознинг
бир оз хириллashi ватумов пайдо
бўлади. Шу билан бирга кўк-
йўтал билан оғриган бола аҳён-
аҳёнда қуруқ йўталиб, юзи қиза-
ради. Бу йўтал болани ортиқча
безовта қилмайди. Сўнгра йўтал
кундан-кунга зўраяди ва бемор
кенаси тез-тез йўталади.

Кўкўйўтал касаллигининг бун-
дай бошланиши катарал даври
деб аталади, бу даврда бемор ин-
жиқ бўлади, уйқуси бузилади,
иштаҳаси йўқолади ва умумий

аҳволи ёмонлашади. Сўнгра ка-
салликнинг иккинчи — спазматик
даври бошланади. Бу давр йўтал
зўрайиб хуруж тез-тез тутиб ту-
радиган бўлиб қолади.

Кўкўйўтал касаллигининг бу
даври 4—6 ҳафта давом этади.
Бу даврининг охирларида тўсат-
дан йўтал тутиши камаяди, бе-
мор ўзини яхши сеза бошлайди.
Ниҳоят касалликнинг учинчи,
яъни соғайиш даври бошланади.

Кўкўйўтал касаллиги билан оғ-
риган болани врач кўрсатмала-
рига биноан уйда даволаша бў-
лади. Бу касал билан оғриган
болаларга ниҳоятда тинч шароит
яратиш лозим, чунки қаттиқ
ҳаяжонланиш, кучли ҳаракат қи-
лиш, югуриш кўпинча йўтал ху-
ружи бошланишига сабаб бў-
лади.

Бемор ётган уйни шамолла-
тишга ҳам катта эътибор бериш
лозим. Уйни кечаси, уйқудан ол-
дин шамоллатиш айниқса му-
ҳимдир. Уй температураси 18—
20 даражадан юқори бўлмаслиги
лозим. Кўкўйўтал билан оғриган
болаларнинг овқатланишига ало-
ҳида аҳамият бериш керак. Эма-
диган болалар шу муддатда фа-
қат она сuti билан боқилса ка-
салликни энгил ўтказадилар.
Кўкўйўтал билан оғриган бола-
ларни сут, қаймоқ, ширгурунч,
суяқ овқат, қиймаланган гўшт
ва ҳоказолар билан овқатланти-
риш керак. Бундай овқатларга
турли сабзавотларни қўшиш ва
уларни юмшоқ қилиб пишириш
лозим. Совет медицинаси ҳозир
кўкўйўтални даволашда бир қан-
ча ютуқларни қўлга киритди.

Гаммаглобулин юқумли касал-
ликларга нисбатан бола орга-
низмнинг умумий чидамлилиги-
ни оширишда жуда катта роль
ўйнайди. Чунки унинг таркибида
маҳсус модда бўлиб, кўкўйўтал
таёқчаларига қарши таъсир эта-
ди ва бола организмда бу ка-
салликка нисбатан бир неча кун
давом этадиган иммунитет (қар-
шилик кўрсатиш) пайдо қилади.

Кўкўйўтал билан оғриган бола-
ларни тоза ҳавода олиб юриш,
врач буюрган дориларни ўз вақ-
тида қўллаш, умумий гигиена
тадбирларига риоя қилиш, маъ-
лум тартибда овқатлантириш ка-
салликнинг бирор асоратсиз тез-
да тузалишига катта ёрдам бе-
ради.

Ҳозир бизнинг шаронтимизда
кўкўйўтал билан касалланиш йил-
дан-йилга камайиб бораётир.
Лекин аҳён-аҳёнда учраб қолгу-
дек бўлса, касалликнинг даст-
лабки аломатлари пайдо бўлиши
билан болани дарҳол врачга
кўрсатиш керак.

Биз совет медицина ходимла-
ри қадим замонлардан бери бо-
лаларга озор бериб келган кўк-
йўтал касаллигини йўқотишга
профилактик эмлаш орқали
эришдик. Кўкўйўталга қарши эм-
лаш бола 5—6 ойлик бўлганидан
бошланади. Демак болаларни
мунтазам равишда эмлаб борил-
са, яқин йил ичи бу юқумли ка-
салликнинг батамом тугашига
эришамиз.

Мавжуда ТОШХҲЖАЕВА,

Тошкент 7-бирлашган болалар
касалхонасининг врач.

ОСМОН НИМА УЧУН ЗАНГОРИ РАНГДА?

Кўзимизнинг кўриш майдонига ҳар томондан зан-
гори рангли нурлар кириб келгани учун осмон бизга
зангори рангда кўринади. Қўёсининг ёруғи оқ
бўлгани ҳолда нима учун бу нурлар зангори ранг-
да бўлади?

Қўёш нурлари Ер юзига, демак, бизнинг кўзи-
мизга етиб келишдан аввал атмосфера орқали ўти-
ши керак. Маълумки, оқ ёруғлик камалакдаги
рангли нурларнинг бир-бирига аралашувидан ҳосил
бўлади. Рангли нурларнинг ҳар қайси тури ҳар
хил физик хоссага эга бўлганлигидан бу нурлар
атмосфера орқали ўтаётган вақтида турли ўзгариш-
ларга учрайди.

10—15 километр баландда ҳаво заррачалари

аввало бинафша рангли нурларни сочади, шунинг
учун осмоннинг бу баландликдаги қисми бизга
бинафша тусда кўринади. Ундан пастда ҳаво зар-
рачалари қўёш ёруғлигининг зангори нурларини
тарқатади. Бу зангори нурлар худди ҳаво ва жуда
сачраб кетгандек бўлади ва ҳар томондан Ерга,
демак, бизнинг кўзимизга тушади. Шунинг учун
тинч осмон бизга оқ-зангори рангда кўринади.
Агар ҳавода туман ёки булутлар кўринишидаги
сув томчилари ҳамда чанг қўш бўлса, оқ ёруғлик
тарқалади ва осмон бизга қўш ранг бўлиб тую-
лади.

(«Ким, қачон, нега?» китобидан)

Қўлингиз дард кўрмасин!

Спектакль бошланди... Кўз олдинда бундан 3—4 аср илгари Англия ҳаёти, инглиз хонимлар, аскарлар, хизматкорлар. Улар инглиз тилида гаплашаётганлари ҳам йўқ, биз англияликмиз, деётганлари ҳам йўқ. Кийимлари ўша давриники, юриш-туришлари ўша замон одамларига мансуб.

Сиз спектаклни берилиб томоша қила бошлайсиз, саҳнадаги одамларга қўшилишиб йўғлайсиз, куласиз, сукутга чўмасиз.

Фараз қилинг: саҳнада Англиянинг ўтган асрлар ҳаётини тилтираётган артистларнинг либоси сиз билан биз кийингандай бўлсин. Ана шунда спектакль қаҳрамонлари инглизлар бўлиб йўғласин, кулсин, ўйга толсин, — сизга таъсир этармикини, воқеалар ичига олиб кирармикини сизни? Йўқ. Аксинча, сунъийликдан энсангиз қотад. Кўрдингизми, либосда ҳам қанча гап бор экан.

Бизнинг бу лавҳамизда сўз артистларнинг, санъатнинг таъсир кучини оширувчи касб ҳақида, аниқроғи, Ленин ордени Ҳамза номли ўзбек давлат академик драма театрининг чевар тикувчиси Фахира Хайруллина ҳақида боради.

Мана, биз театрининг тикувчилар деҳидамиз. Бу ер ательеннинг тикув хоналарига ўхшайди. Битган, чала-йрим либослар, андаза-лар, ранг-баранг матолар, қийқимлар, яхтаклар. Бу ерда уч аёл ишлаяпти. Бош бичкичи Анна Герасимовна Савченко расом чизиб берган эскизга қараб, артистларнинг бирдан ўлчов оляпти. Сунг андаза тайёрлашга ўтади, матони шу андазага солиб бичади. Унинг вазифаси шу билан тугайди.

Мато-ку бичилди, энди ҳамма гап уни ўхшатиб тикишда. Бунинг

учун эса, тикувчи тажрибали бўлиши, турли аср, турли халқда онд кийимларни тика оладиган чевар бўлиши керак. Фахира Хайруллина ана шундай чеварлардан. Ун уч йилдирки, у ана шу театрда тикувчилик қилади. Бу йиллар ичиди у қанчадан-қанча артистлар учун турли образларга мос кийимлар тикди. Бирон спектакль, бирон артист йўқки, Фахира Хайруллина унга кийим тикмаган бўлсин. Унинг санъати билан артистлар гоҳ қирғиз бўлишда, гоҳ ҳинд, гоҳ вьетнамлик, гоҳ рус, гоҳ украин, гоҳ италиялик, гоҳ замондошимиз, гоҳ XV аср одами ва ҳоказо. Фақат кийим-бошлар эмас, театрға керакли бўлак нарсалар ҳам камтарин тикувчи Фахира опа қўлидан ўтади. Яқинда «Венециялик икки йигит» спектакли учун тайёрланган либосларни кўриқдан ўтказиш маросими муваффақиятли ўтди. Кўриқ пайтида либосларда нуқсон сезилса, улар қайтадан тикилади. Аммо Фахира опанинг ишда бу каби ҳолатлар деярли бўлмаган.

Режиссёр ва артистнинг қўлига янги асар тушган кундан бошлаб Фахира Хайруллина қўлига ҳам янги иш тушади. У қўйлажак спектаклнинг яхши чиқини учун бошқалардан кам кўйиб-пишмайди.

Фахира Хайруллина тикмаган фасондаги либослар деярли қолмаган десак, муболага эмас. Испанча, ҳиндча, италиянча, японча, тожикча, русча... эҳ-ҳе, санаб, саноғига етолмайсан, киши. Саҳна либослари эскириб қолса ҳам, Фахира Хайруллинанинг иши кўпаяди. Аммо у барига улгуради.

Қўлингиз дард кўрмасин, Фахира Хайруллина!

Марҳамат АЛИМОВА.

Вақтингизни кетказманг!

Юзати қараганда бир минут вақт арзимасдек туюлади. Бир минут эмас, неча соатлаб вақтлар бекор ўтган пайтлар бўлади киши ҳаётида. Айниқса бўлар-бўлмас гап, таъна-табаллар билан ўтган давлар шу қадар эъсиз кетадикки, қани бирон секудинни қайтариб бўлса! «Эланка чиққан хотиннинг эллик оғиз сўзи бор», дейишди баъзи эзма хотинлар ҳақида. Ҳа, азиз умрининг бебаҳо давларини бекорға ўтказадиган одамлар йўқми, дейсиз орамизда.

Бир минут вақтнинг бутун бир мамлакат, бутун дунё миқёсда олганда нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини қўйидаги рақамлардан билса бўлади.

Бир минутда бизнинг мамлакатимизда 190 тоннадан зиёда темир рудаси ва 265 тонна нефть қазиб чиқарилади экан. Ер юзидagi жами инсоният доирасида олганда 60 секунд — яъни бир минутда 4000 тонна озиқ-овқат, 29 минг гектолитр турли ичимлик истеъмол қилинар экан.

Бир минутда бутун ер юзиди 3000 тонна кўмир қазиб чиқарилиб, 7000 тонна чўн ва пўлат эритилар, 4600 жуфт пойабзал тайёрланар экан.

Ҳар бир минут вақтнинг қадрига етиш, фурсатдан унумли фойдаланиш лозим. Улуг олимлардан бири айтганидек, дунёда энг оғир жудодилқардан бири — вақтнинг йўқотилишидир. Вақтнинг кетди — бахтнинг кетди, йилиши ҳам бежиз эмас.

Агар уйқунгиз қочса...

Тун ярминдан оғанда тўсатдан уйғониб кетасиз. Шундай пайтда баъзан тоғ отар минжа қочмайсиз. Эртаси кеч киради, ёстиқча бош қўяркансиз, «Бугун ҳам ухломмасам-а» деган фикр сизни қийнайди.

Ушш, уйқунсизлик касаликмми? Нега бундай бўлади?

Уйқу қочишлик, асосан, касалик эмас. Уйқунгиз қочган бўлса уйқу қочишига нима сабаб бўлди, аввал шу ҳақда бир уйлаб кўринг. Балки одатдагидан кўра кеч ётгандирсиз? Ёинки ўрганган ўрингизни бирова бергандирсиз? Хуллас, уйқу қочди деб дарҳол ухлатадиган дорн ичишга одатланманг. Ундан кўра уйқунсизликка қарши кураш бошланг.

Бу кураш эса қўйидагилардан иборат бўлади.

Авалло, ҳар кунни маълум бир вақтда ётишга одатланг. Кечаси оғир ақлий меҳнат билан шуғулланиш, китоб ўқиш маслаҳат берилмайди. Бу ҳол кунни бўйи ишлаб чарчаган, кундузги воқеалар таъсиридан толиққан мињага ортиқча юк бўлади. Чекувчилар эса, ётишдан икки соат илгари папирос билан хайрлашганлари маслаҳат. Етар олдиндан тўйиб овқатланиш ярамайди, сутли таом билан кифояланган маъқул.

Тоза ҳаво уйқунсизлиكنинг давоси. Етар олди очиқ ҳавода сайр қилиш, дераза фиторчасининг қишда ҳам очиқ бўлиши жуда фойдали.

Фахира Хайруллина иш устида.

Б. Мирзохон фотоси.

Участка фельдшери Наувша Бүлсбоева.

А. Усмонов фотоси

ДОИМО ЙЎЛДА

Шамол ғазаб билан бўкирар, ерга кўксини бериб ётган қум уюмларини осмонга улоқтирарди. Отда келаётган аёлнинг жасурлигига гўё ғаш келгандай, уни қум бўронига чирмарди. «Сенмисан ҳали мендан зўр келмоқчи бўлган» деяётгандай эди, у. «Ҳа, зўр келаман»,—деди аёл ва отини ниқтади. «Фақат йўлдан адашмаслик керак. Нега ўтов кўринмаяпти? Беш соатдан бери йўлдаман-а!»

Шундай бўронда йўлга чиққан ким ўзи, қаёққа шошиляпти?

...Райондан радиограмма олинди: «Беспанда бир аёл оғир аҳволда. Тез ёрдам керак».

Наувша Бүлсбоева ўйланиб қолди. Бўрон авжида. Самолёт ҳақида ўйлашнинг ўрни эмас. Машинада борса-чи? Йўқ. машинада ҳам юриб бўлмайди. Йўл оғир. Ҳамма ерни қор босган. Ярим йўлга бориб, машина ҳам ншдан чиқади.

Ҳарнима қилиб бўлса ҳам, йўлга чиқиш даркор. Бемор унинг йўлига интизор. Яёв бўлса-да, бориш, тезроқ етиб бориш керак. Йўл-йўлакай чўпонлардан от олиши мумкин.

Қор кўзни очирмайди. Совуқ шамол кўкрагига уриб, аъзойи баданини қақшатади. Шу алпозда Наувша саккиз километрга яқин йўл юргач чўпонлар ўтови кўринди. Бу унга куч берди.

Нафаси озгина тикилиб келаётган аёлни, чўпонлар дарҳол ичкарига олиб киришди, босим бир неча пайла иссиқ чой беришди.

— От берингла, от!— Наувшанинг биринчи сўзи шу бўлди. Сўнг у,— Жондарбеккача неча километр?— деб сўради чўпонлардан.

Ким юзининг силлиқ, доғсиз, ранги доим тиниқ бўлишини истамайди. Бироқ баҳор яқинлашган сари кишининг бети қорая боради. Бу ҳол кўпгина хотин-қизларни ташвишга солиб қўяди. Баъзилар косметик тadbирларни қўлашга ошиқади.

Шуни унутмаслик керакки, баҳор фасли бетга турли-туман кремлар суртиб, юз терисини шилиб туширган билан киши гўзал бўлақолмайди. Айниқса, ёш келин ва бўй етган қизлар пардозга зўр бериши ярамайди. Негаки, ёшлик барқ уриб турган кишининг табиий рангини ҳеч қандай крем яратиб беролмайди.

Тўғри, баҳор офтобининг тез таъсир этишидан кишининг бети озми-кўпми қорая бошлайди. Бундан юзининг ранги бир оз хунуклашиб, тери дағалланиши мумкин. Лекин ёз кириши билан тери офтобга кўникиб, оқара бошлайди. Очиқ ҳавода ишлайдиган аёллар баҳор ва ёз фасли соябон шляпа кийиб юрсалар унчали қораймадилар.

Лекин юзда косметик нуқсонлар бўлса, бунинг йўриғи бошқа ва уни албатта парвариш қилиш лозим. Бундай нуқсонларга майда хуснбузар, яллиғли йирик хуснбузар, қора ва оқ хуснбузарлар, сепкил, бетнинг ҳаддан ташқари мойли ёки қуруқ бўлиши киради. Ана шу ҳол содир бўлганда косметика тadbирларидан фойдаланган маъқул.

Майда хуснбузар оч кўнғир терида кўпроқ бўлади ва у баалоғат ёшига етганда чиқа бошлайди.

Хуснбузар тошган терини

— Ўттиз чақирим келар,— жавоб қилди кимдир. Наувша яна йўлга тушди. Чўпонлардан бири унга йўлдош бўлди.

Манзилга етиб келишганда бемор оғир дард талвасасида тўлғанарди. Наувша зудлик билан ишга киришди.

Кўп ўтмай, қақалоқнинг «инга»си хонани янгра-тиб юборди.

— Ўғил муборак!— қутлади Наувша ўй бекасини.

Аёлнинг лабиди табассум барқ урди. Бу табассумни кўриб Наувшанинг ҳам дили яйраб кетди.

Томди райондаги Ленин номли колхоз фельдшери Наувша Бүлсбоеванинг ҳаётида бундай воқеалар жуда кўп учрайди. У инсон дардига мал-

парвариш қилиш асосан ёғ йўлларидаги доначаларни йўқотиш ва уларнинг пайдо бўлишига йўл қўймаслиқдир. Бунинг учун борная кислота, тимол ёки карбол кислотаси қўшилган совунлар билан ювиниш керак. (Бу совунлар аптекаларда сотилади). Юзга совун сургандан кейин губка билан секин-аста ишқаланади. Ишқаланиш бора-бора кучайтириб, кўпиртирилади. Кўпикни юзда бир-икки минут тутгандан кейин аввал иссиқ сув билан, сўнг совуқ сув билан ювилади. Ҳуснбўзар кўп тошган бўлса совун суртишни такрорлаш керак. Шу иш кунда такрорлангандан кейин ҳуснбўзар юмшаб, ювиш вақтида кетиб қолади.

Қўлни яхшилаб тозалаб, юзни ювгандан кейин ҳуснбўзарни бармоқ учлари билан авайлаб ситиш мумкин. Уйқуга ётишдан олдин 50 грамм одеклонга 5 процентли борная кислота эритмасидан 48 грамм ва 2 грамм глицерин аралаштириб тайёрланган қоришма билан артиш ҳам яхши фойда беради.

Қора нуқта шаклидаги ҳуснбўзарнинг асосий сабабчиси терига тушган чанг ва лойдир.

Қора нуқтали ҳуснбўзардан сақланиш учун терини юмшатувчи кремлардан суртиб, юзни чангдан сақлаш керак. Қора нуқтали ҳуснбўзарларни кетказиш учун терини водород перикиси билан шунингдек, сирка ёки лимон суви билан артиш керак. Булар қора нуқталарни эритиб, рангсизлантириб қўяди. Буг ванналари ҳам яхши фойда беради.

Ёғли терида қора нуқтали ҳуснбўзарлар пайдо бўлса,

юзга майда туз аралаштирилган совунли крем суртиб 2—3 минут тургач, олдин илиқ сув билан, кетидан совуқ сув билан ювиш лозим.

Ёғ безининг ичкари бўлагиди ёғнинг тўхтаб қолишидан оқ ҳуснбўзар вужудга келади. Бундай ҳуснбўзарлар сирак бўлса терининг устки қаватини спирт ёки одеклонга ботирилган игна билан тешиб, ситиб ташлаш мумкин. Борди-ку кўп ва майда бўлса терини пўст ташлаттирган маъқул.

Ялғиланган йирик ҳуснбўзарлар кўпинча балоғатга етган йигит ва қизларда учраб, у модда алмашининининг бузилишидан пайдо бўлади. Бундай пайтда ёғли овқатларни камроқ истеъмол қилиб, витаминга бой сабзавот ва мевалардан кўпроқ ейиш керак.

Йирик ҳуснбўзар тошганда терини ниҳоятда тоза туттиш лозим. Юзни совунлаб қайноқ сувда ювгандан кейин совуқ сув билан чайиш, ёғли тери учун чиқарилган лосьонлар, спиртли эритмалар ва одеклон билан артиш керак.

Тери ниҳоятда ёғли бўлса, ҳар кун эрталаб юзни губка билан борная кислота ёки глицерин қўшилган совунда ювиш керак. Терини қуруқ қилиб артилгандан сўнг «Снегурочка», «Бархатний» кремларнинг бирдан юзқагина қилиб суртиб, ула сепилади. Ула терини сақлаш билан бирга ёғни ҳам шимиб олади. Уйқуга ётишдан олдин одеклонга сув қўшиб суртиш ҳам яхши фойда қилади.

Териси ёғли бўлган кишилар ичинини нормал юриштириб туриши, мол ва қўй мойини камроқ истеъмол қилиши, су-

юқликни кўп ичмаслиги, очик ҳавода сайр қилиши, қуёш нуридан фойдаланиши керак.

Баҳор ва ёзда юз, кўкрак, орқа ва қўлларга сепкил тошадди. Бу ҳол киши 14—15 ёшга киргандан бошлаб, 20—25 ёшга етганда айниқса кўпаяди. 40 ёшларда йўқола бошлайди.

Сепкил тошмасини десангиз, терини офтобдан сақланг. Офтобдан сақланишда эса упаллик саноати ишлаб чиқараётган кремлар яхши ёрдам бериши мумкин. Шундай кремлардан «Молодость», «Метаморфоза» кремлари айниқса фойдала.

Сепкил оз тошган бўлса, эрталаб ва кечқурун юз терисини пиёз суви, сирка ёки лимон суви билан ишқаш мумкин. Юзни қатиқ билан ювиш ҳам яхши фойда беради.

Юз териси ниҳоятда қуруқ бўлса, крем суртмасдан ташқарига чиқиш ярамайди. Қуруқ тери совунни, айниқса ишқорли совунларни унча ёқтирмайди. Шунинг учун ҳафтада бир ҳаммомга боргандан юзни совунлаб ювиб, қолган вақтлар уй температурасидаги қайнаган сувда ювиш кифоя. Қайнаган сувнинг бир стаканига бир ош қошиқ ҳисобида глицерин қўшиб ювилса яна ҳам яхши.

ҳам бўлиш учун неча километрлаб йўл босиб, қанча қийинчиликларни енган. Наувша Бўлисбоевнинг касби шундай, у об-ҳавонинг инжиқликларига ҳам, йўлнинг олис-яқинлигига ҳам қараб ўтиролмайди. У доимо йўлда. Унинг ёрдами керакми: тунми, кунми, совуқми, иссиқми бари бир тез етиб боришга ошиқади. Инсон ҳаёти учун курашиб тунларни кунларга улаган вақтлари кўп бўлган унинг.

Яйловда ишлашнинг ўзига ҳос қийинчилиги яна шундаки, кўпинча беморни бориб кўрмагунча қандай касалга йўлиққанини билолмайди врач. Шунинг учун ҳам баъзан хирург ёки акушер, кўз ёки тиш доктори вазифасини ўташга тўғри келади.—Шунинг учун ҳам биз медицинанинг ҳар соҳасидан хабардор бўлишимиз керак,— дейди Наувша.

Дарҳақиқат район катта, фермалар ораси олис. Шу сабабли ҳар бир фермада медицина пунктлари ташкил этилган. Бундаги фельдшерлар беморлар хизматига доим тайёр. Чўпонларга кўрсатилаётган медицина хизмати тобора яхшиланиб бораёпти. Малакали врачлар ва ўрта медицина ходимларининг сони кўпаймоқда. Одамларга қўлай бўлсин учун ўтган йили кўча дорихоналар ташкил этилиб, беморларни дори-дармон билан таъминлаш иши яхши йўлга қўйилди.

Районда чўпонларга кўрсатилаётган медицина хизмати яхшилانган экан, бунда фельдшер Наувша Бўлисбоевнинг ҳам хизмати бор. Чўпонларга ёрдами тегаётганидан, у ниҳоятда бахтиёр.

п. шумилин.

Билиб қўйган яхши

Чети ўймали шиша банканинг оғзини очолмасангиз иссиқ сувга бир неча минут солиб қўйганингиздан кейин бемалол очилади.

Тикув машинасининг игналари ва умуман игналар яхшироқ сиргани-

ши учун уларни мойлаб, тальк билан артиш керак. Тикувчилик игналари узоқ вақтгача ишлатилмаётгандан кейин шундай қилишга тўғри келади.

Шим тахи узоқроқ турсин десангиз газламанинг

тескари томонига тах туншадиган чизиқ бўйлаб қуруқ совун суриш, кейин ўнгини қилиб дазмол уринг.

Озиқ-овқат узоқроқ турсин десангиз шкаф ёки буфетга майда писта қўмирни идишга солиб қўйинг: қўмир ҳидни тортиб олиб, озиқ-овқатни бузилишдан сақлайди. Қўмирни вақт-бавақт янгилаб туриш мумкин.

Кийим чўтқаси юмшаб қолган бўлса, аччиқтош эритмасига 2—3 соат ботириб қўйилгандан кейин яна қотади.

Баданингизнинг лат еган жойига бир оз нам крахмал қўйилса, қўнариб чиқмайди.

Чеснок ҳидини кетказиш учун пича петрушка чайнаш керак.

Қадрли она-сингиллар!

Дўстингиз, маслаҳатчингиз бўлишга интилган

«САОДАТ»

журналига обуна бўлишни унутмадингизми? Агар унга ёзилмаган бўлсангиз, ҳали ҳам кеч эмас. Обуна ҳамма алоқа бўлимларида ҳамон давом этмоқда.

Редакция.

Уст кийимнинг ёқаси бир оз кирланган бўлса иситилган сиркага пахта ҳўллаб артинг, осонгина тоза бўлади.

Наҳорга симирилган бир стакан мева ёки помидор шарбати (озиқ-овқат магазинларида банкаси билан сотилади) ошқозоннинг яхши ишлашига жуда яхши ёрдам беради. Шу

билан организм турли витаминлар билан ҳам таъминланган бўлади. Бундай шарбатлар катталарга ҳам, болаларга ҳам фойдали.

Пойабзал кўчага чиқиб кетаётгандагина артилмай, уйга қайтиб келган заҳоти тозаланиши керак. Кечқурун ботинка мойи суртилган ҳар қандай оёқ кийимини эрта билан артиб юборсангиз ярқираб кетади ва пойабзалнинг чарми ёрилмай, доим юмшоқ туради.

МУҚОВАЛАРДА

Муқованинг биринчи саҳифасида Бухоро область, Когон районидаги «Бухоро» совхозининг илгор сут соғувчиси **Робина Едгоровна**. У ўтган йили ҳар бир сигирдан 2 минг литрдан зиёд сут соғиб олди.

А. Усмонов фотоси
(ЎзТАГ фотохроникаси).

Муқованинг тўртинчи саҳифасида **О. Горлин** ва **А. Гоубенинг** «Сўнгги қор» деган фототэюди.

Журналнинг бу сониди бичиш-тикишни ўрганиш дарсининг давомини беҳул илова қилинди.

Редактор **ЗУЛФИЯ**. Редколлегия: **М. АХМЕДОВА, Х. АХРОРОВА** (редактор ўринбосари), **З. ЖАМОЛОВА, М. ИУЛДОШЕВА, А. ИЗМАЙЛОВА, Н. МИРПУЛАТОВА, Х. МУХИДДИНОВА, С. НАРЗУЛЛАЕВА, Е. НАСРИДДИНОВА, Қ. ҒУЛОМОВА**.

Техредактор **З. Раҳимов**.

Журнални безатувчи **Лайло Салимжоновна**.

Общественно-политический и литературно-художественный иллюстрированный ежемесячный женский журнал «Саодат» № 2 на узбекском языке.

Редакциямизнинг адреси: Тошкент, Навоий кўчаси, уй № 30. Телефон № 45343, 43331. Қоғоз формати 60×92/8=2,75. Қоғоз листи 5,5 п. л. Заказ № 2759. Босишга рухсат этилди 27/1-1967 йил. Тиражи 308.000. Р—07039. Нашр. № Г-26889.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Тошкент—1967.

Янги модослар

Шерstdан тикилган кўйлак-костюм. Икки ёнига ви-точка солинган блузка гавдага бир оз ёпишиб туради. Ёқани брошка билан уstdан қадаб кўядиган қилинса ҳам бўлади.

Иўл-йўл шерstdан тикилган кўйлак. Ёқа, белбоғ, туг-маларига сун'ий чарм ишлатиш мумкин.

Шерсть аралаш материалдан тикилган костюм. Жакет гавдага бир оз ёпишиб туради. Ёқа ва чўнтак четларига қора тасма тутиб, безалади. Юбканинг орқаси складка-ли. Бу костюм тўла гавдали ўрта ёш аёлларга жуда қўлай.

Майда катакли, енгил шерstdан тикилган кўйлак. Қийиқ бичиқдаги гир айлана ёқаси энсиз олинади. Бу кўйлак ёшлар учун баҳор кунлари кийишга жуда қўлай ва чиройли.

20 ТИЙН.

ИНДЕКС 75401

